

Agroekoloji Bilgisi
Derleme Rehberi

AKDENİZ AGROEKOLOJİ
KERVANI

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agroekoloji Bilgisi Derleme Rehberi

Yazarlar: Oya Ayman, Solmaz Karabaşı, Ines Costa Pereira, Carlota Ribeiro Sanches, Kansu Şarman

Metin editörleri: Duygu Kayadelen, Sam Holder

İllüstrasyonlar: Tolga Demirel

Sayfa tasarımı: Nur Çakmak

2023 yılında, Erasmus+ programı kapsamında Avrupa Birliği tarafından desteklenen “Akdeniz Agroekoloji Kervanı (The Mediterranean Caravan: Learning and Sharing Agroecology) projesi kapsamında yayınlanmıştır.

Proje ortakları:

DEAFAL: www.deafal.org

URGENCEI: www.urgenci.net

Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği: www.bugday.org

Zelena Tranzicija: www.zelenatranzicija.rs

HSEP: hsep.hr

FCiências.ID: www.fciencias-id.pt, caravanaagroecologica.weebly.com

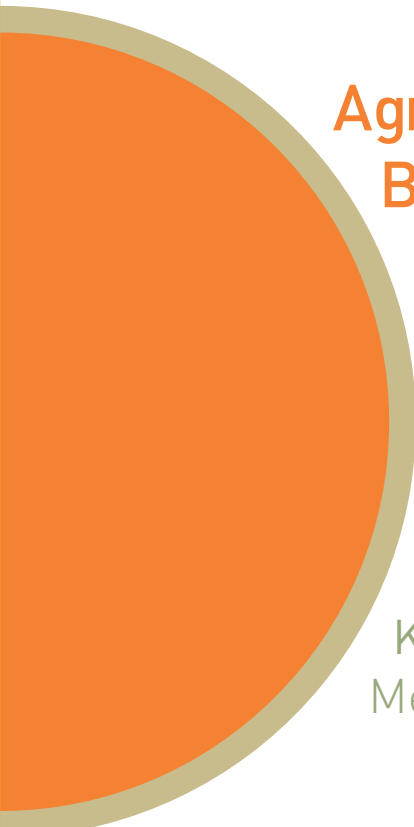
Sorumluluk Reddi:

Kitapçığın içeriği, bilgi kaynağına uygun şekilde atıfta bulunulması koşuluyla ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir veya çoğaltılabilir. Bu belgenin kullanıldığı veya atıfta bulunulduğu metnin bir kopyasını veya bağlantısını Urgenci (contact@urgenci.net) ve DEAFAL’e (info@deafal.org) ulaştırmanızı rica ederiz.

İllüstrasyonların telif hakkı DEAFAL ve Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği’ne aittir ve izin alınmadan değiştirilerek çoğaltılamaz.

Bu Rehberde verilen bilgiler iyi niyetle verilmiştir ve 2023 yılı itibariyle doğru ve geçerlidir. Ancak, bu bilgiler yalnızca öğretim materyallerinin hazırlanmasında yol gösterici olarak kullanılmalı ve hiçbir koşulda yerleşik hukukun veya uygulamanın kanıtı olarak kabul edilmemelidir.

Akdeniz Agroekoloji Kervanı projesi, Avrupa Komisyonu’nun mali desteği ile yürütülmektedir. Bu belgenin içeriği yazarların görüşlerini yansıtmaktadır; Komisyon sunulan bilgilerden sorumlu tutulamaz.

Agroekoloji Bilgisi Derleme Rehberi

AKDENİZ
AGROEKOLOJİ
KERVANI
MedCaravan

Agroekoloji bilgisi ekosistemin ihtiyacı olan iyileşmeyi gerçekleştirme umudunu taşıyor

Küresel iklim krizi nedeniyle, sürdürülebilir yöntem ve uygulamaları hayata geçiren toplulukların önemi giderek daha belirgin hale geliyor. Küreselleşmiş üretim sistemleri ve tüketim çılgınlığı canlı toprakların, biyolojik çeşitliliğin ve yerel tohumların kaybına, arazilerin terk edilmesine ve sosyo-ekonomik eşitsizliklerin derinleşmesine neden oluyor.

Bununla birlikte, bu tablonun içinde filizlenip yeşeren bazı sistemler ise yaşanabilir bir geleceğe dair umudumuzu artırıyor. Geçmişten bugüne uygulanan sürdürülebilir bazı pratiklerle birlikte günümüz teknolojilerini ve bilgisini kullanarak geliştirilen doğa dostu yöntemleri kapsayan agroekolojik uygulamalar biyoçeşitlilik kaybı, iklim krizi ve kırsal yoksullukla mücadelede çözümler öneriyor. Sürdürülebilir tarım uygulamalarını ve sosyal hareketleri bir araya getiren agroekoloji, birlikte oluşturulan bilgiyi ortak bir değer olarak kabul ediyor.

Avrupa Birliği tarafından Erasmus+ Programı kapsamında desteklenen Akdeniz Agroekoloji Kervanı – MedCaravan projesi, yerelde ve kırsaldaki agroekoloji bilgi ve uygulamaları toplamayı ve paylaşmayı hedefliyor.

Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği olarak, 2020 ve 2023 yılları arasında uyguladığımız MedCaravan Projesi'ni İtalya'dan DEAFAL (European Delegation for Family Farming in Asia, Africa and Latin America) liderliğinde, Fransa (URGENCEI), Sırbistan (Zelena Tranzicija), Hırvatistan (HSEP), Portekiz'den (FCiencias.ID) ortaklarla yürütüyoruz.

Agroekoloji bilgisi, dünyada ekolojik prensipleri dikkate alarak tarımsal üretim yapan çok sayıda çiftçi ve gıda sisteminin diğer aktörleri tarafından uygulanıyor. Özellikle doğa dostu geleneksel uygulamaların yok olmadan derlenerek, ihtiyaç duyanların erişebileceği mecralarda yayınlanması gelecek kuşaklara aktarılması ve yaygınlaşması açısından önem taşıyor.

Bu gereklilikten yola çıkarak MedCaravan ekibinin oluşturduğu Agroekoloji Bilgisi Derleme Rehberi, agroekoloji bilgisinin sağlıklı bir şekilde nasıl derlenip kayıt altına alınabileceği konusunda rehber olmayı amaçlıyor.

Bu kitapçık, tarımdan sanata, tedarik sistemlerinden topluluk dayanışmasına kadar pek çok alanda önerilerde bulunan agroekolojik uygulamaların yaygınlaşarak ekosistemin ihtiyaç duyduğu iyileşmeyi için faydalı bir araç olma umudunu taşıyor.

Umuyoruz ki bu kitapçık, olabildiğince fazla agroekoloji bilgisi ve uygulamasının kayıt altına alınmasına vesile olur.

A. TEMEL KONULAR, TANIMLAR, ÇERÇEVE

A.1. Agroekoloji tanımı, çerçevesi ve ilkeleri

Agroekoloji, ekolojik ve sosyal ilkelere dayanan ve tabandan yayılan bir yaklaşımdır. Sürdürülebilir tarım uygulamalarını ve sosyal hareketleri bir araya getirir ve bilginin birlikte oluşturulmasını temel alır; bilim ve politika çevreleri tarafından yönlendirilmek yerine onlar tarafından desteklenir.

Agroekoloji kırsal toplulukların haklarını kabul eder ve kültürel ve yerel sürdürülebilir bilgiye değer veren nesiller arası iletişimi ve diyalogu teşvik eder. Agroekolojide, müşterek bilgi ortak bir değerdir. Bu, üreticiler, sivil toplum, araştırmacılar ve kurumlar arasındaki işbirliğini teşvik etmeye yardımcı olur.

Agroekoloji, gıda egemenliği gibi, gıda sistemlerinin sürdürülebilirliği ile ilgili sorunların temelindeki nedenleri ele alır ve bütüncül, uzun vadeli çözümler yoluyla dayanıklı bölgeleri teşvik eder.

Agroekoloji, çevreyi iyileştirip dış girdi ihtiyaçlarını en aza indirirken ürün ve hizmet çeşitliliğini mümkün kılar ve gelir olanaklarını çeşitlendirir. Endüstriyel tarımın neden olduğu doğal yaşam alanları tahribatını kontrol altına almaya yardımcı olabilir. Böylece iklim değişikliğinin azaltılmasına da yardımcı olur.

Ortak vizyon ve ilkelerimiz

Tarımsal Ekosistem Kaynakları:

Üretim ve tüketimin tüm aşamalarında doğal varlıkların döngüleriyle uyumlu bütünsel bir bakış açısının hakim olması.

Bu bakış açısı sentetik maddelerin kullanımını azaltacak, zehirsiz uygulamaları teşvik edecek, etkin su yönetimini ve toprak verimliliğini sağlayacak, toprak erozyonu ve fakirleşmesini sınırlandıracak, yerel agroekosistemleri (tarımsal ormancılık, biyodinamik tarım, permakültür, kırsal hayvancılık, su ürünleri) canlandıracak, yerel bitki ve hayvan türlerine değer verilmesini sağlayacaktır.

Sosyal İlkeler:

Eşitliği, karşılıklı yardımlaşmayı, yerel bilgi takası sistemlerini teşvik eden sosyal yapıların güçlendirilmesi.

Bu, doğayla uyumlu üretim yapan küçük ölçekli çiftçilik ve aile çiftçiliğini destekleyen etik ve bilinçli tüketici tutumlarını teşvik edecek, yerel ve kısa gıda tedarik zincirleriyle dayanışma ekonomisi modellerini destekleyecektir. Farklı ölçeklerde (yerel, bölgesel, ulusal ve Avrupa ölçeğinde) tarım-gıda sistemlerinin sürdürülebilirliğini sağlayacak etik ve adil politikaları savunacaktır.

B. NİYET ve HEDEFLER

B.1. Agroekoloji bilgisine neden ihtiyacımız var?

Ekosistemin işleyişini ve doğal varlıkların sürdürülebilirliğini tehdit eden, iklim değişikliğine neden olarak gezegenimizi yok oluşa sürükleyen endüstriyel üretim sistemi ile tüketim ekonomisi, bütün alanlarda olduğu gibi tarım ve gıda alanında da ekolojik, sürdürülebilir, sağlıklı ve adil yenilikçi bir dönüşümü zorunlu kılıyor. Yok oluşa sürükleyen nedenlerin insan faaliyetlerinden kaynaklandığı aşikardır. Bu nedenle yeryüzündeki yaşamın sürekliliğinin sağlanması, insan faaliyetlerinin doğayla uyumlu hale getirilmesiyle mümkündür. Bu anlamda agroekoloji, tarım ve gıda sistemlerinde üretimden tüketime kadar her aşamada önerdiği doğayla uyumlu uygulamalarla, ekosistemin ihtiyaç duyduğu iyileşme ve onarımı gerçekleştirme umudunu taşır.

Agroekolojinin bu hedefe ulaşmada sağlayacağı yararlar şu başlıklar altında toplanabilir:

- **Küresel sürdürülebilir gelişme için stratejik bir kaldıraç**

Agroekoloji, ekolojik sürdürülebilirliği, toplumsal sorumluluğu ve yaşam sistemleriyle tarımsal üretimin ekonomik varlığını korunmasını amaçlayan sistemik bir yaklaşımdır. Tarımsal düzlemde doğal kaynakları korurken, miktar bakımından sağlıklı beslenmeye yeterli gıda üretimi için, tüm bölgelere uyarlanabilir özelliğe sahiptir.

Ekosistemlerin doğal işleyişinden esinlenen agroekoloji, bir yandan tarım arazilerini koruyup yeniden canlandırırken, miktar olarak yeterli nitelikli gıdanın üretimi için sistemik bir yaklaşımla birlikte somut uygulamalar da sunar. Her bölgenin doğal ve insani potansiyelleri bakımından değerlendirilmesine dayalı olan agroekoloji, çeşitli koşullara uyarlanabilir ve herkesçe ulaşılabilir.

Agroekoloji, her bölgenin doğal ve insani potansiyellerinin değerlendirilmesine dayanarak gıda özerkliklerini güvence altına almasına olanak verir ve böylece gıda egemenliğini sağlar. Kaynakların bölgesel düzeyde hem akılcı hem de sürdürülebilir biçimde yönetilmesini gerçekleştirirken, bu sayede çölleşmeye karşı savaşma ve biyoçeşitliliğin korunmasına katkıda bulunur.

Agroekoloji, etik anlayışın harekete geçirdiği topluma ilişkin bir tasarımıdır ve küresel krize bütünsel bir yanıt önerebilir.

- İklim krizinin etkilerinin azaltılması ve uyum sağlanması

Sürdürülebilir olmayan çiftçilik uygulamalarının sonucunda, yaygın serbest otlatma ve Akdeniz ikliminin kuraklaşması, bitki örtüsünün zayıflamasına, bir çok doğal ekosistemin kaybolmasına, biyoçeşitliliğin azalmasına ve yoğun erozyona neden oluyor. Bu da ileri düzeyde ve geri döndürülmesi zor biçimde çölleşmeye yol açıyor.

Agroekoloji çölleşmeye karşı mücadeleyi kapsar ve böylece tür bakımından zengin bir bitki örtüsünün yeniden oluşmasını ve bozulmuş toprakların yeniden canlandırılmasını sağlar. Bu sayede, iklim değişikliğiyle daha da şiddetlenen, doğal yaşam alanlarının sömürülmesinden doğan olumsuz etkileri azaltır. Agroekoloji, suyun verimli kullanımına ve tür çeşitliliğine dayalı tarım ve hayvancılık uygulamalarıyla iklim risklerinden daha az etkilenen, daha esnek karmaşık agro-ekosistemleri destekler. Aynı zamanda, yerel koşullara iyi uyum sağlamış farklı hayvan ırklarına ve tohumlara ve çeşitli köylü kültürlerine değer vererek aile çiftçiliğinin özerklik ve esnekliğini korumasına olanak sağlar.

- Kırsal köy ekonomilerinin yeniden canlandırılması

Agroekoloji ekonominin yeniden yerelleşmesini ve köylülerin bulundukları topraklarda kalıcı olarak yerleşik hale gelmesini destekler. Teknik bakımdan ucuz, ekonomik bakımdan yaşatılabilir olduğu için agroekoloji, aynı zamanda özellikle kadınlar ve gençler için yerel istihdam olanakları ve sürdürülebilir gelir getirici etkinlikler yaratır. Sürdürülebilir küresel gelişme için bir kaldıraç görevini yerine getirerek, iklim değişimine uyum sağlama konusunda geliştirilen stratejilerin tam kalbinde yer alır.

B.2. Neden agroekoloji bilgisini derlemeye ihtiyaç duyuyoruz?

Agroekoloji bilgisi, yukarıdaki tanım ve çerçevesiyle, dünyada ekolojik prensipleri dikkate alarak tarımsal üretim yapan çok sayıda çiftçi tarafından uygulanıyor. Bunların hemen hepsi küçük çiftçiler ve aile çiftlikleri...

Aile çiftçileri dünyada üretilen gıdanın çok büyük bir yüzdesini üretiyor olsa da, küreselleşmenin giderek artan baskıları nedeniyle aile çiftçilerinin sayısı giderek azalıyor; bu nedenle aile çiftçiliğini korumak çok önemlidir. Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Örgütü'ne (FAO) göre küçük ölçekli aile çiftçiliği "hem gelişmiş, hem de gelişmekte olan ülkelerde gıda üretiminde tarımın en etkin unsurlarından biridir". Bu bilgiyi diğer küçük çiftçikere ve aile çiftliklerine yaymanın sosyo-ekonomik, çevresel ve kültürel bakımdan stratejik önemi vardır çünkü:

- Gezeğenin gıda güvenliğıne en büyük katkıyı verir,
- Geleneksel gıdaların korunmasını ve halkın dengeli beslenmesini sağlar,
- Tarımsal biyoçeşitliliğın korunmasına ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımına katkı sağlar,
- Dayanıklı tarımsal ekosistemler yaratır ve iklim değışikliğının azaltılmasına yardımcı olur.
- Sosyal politikalarla desteklendiğinde yerel ekonomileri canlandırır.

Ancak yereldeki küçük aile çiftlikleri, şirket tarımının ve büyük ölçekli endüstriyel tarımın baskısı altında giderek yok oluyor. Bu yok oluşla birlikte bu çiftliklerin sahip oldukları geleneksel doğa dostu agroekoloji bilgisi de yok oluyor. Sözlü olarak aktarılan ve yazılı kayıtlarda olmayan bilgi ve deneyimlerin kaybolmadan derlenmesi ve gelecek nesillere ulaştırılması gerekiyor.

Öncelikli olarak çiftçiler ve üreticiler olmak üzere bu alanda aktif rol alanları bilgilendirmek için önce agroekoloji bilgisini alandan derlememiz ve uygulanabilir bir şekilde yaygınlaştırmamız gerekiyor. Bunun yolu da agroekoloji bilgisinin kayıt altına alınarak yaygınlaştırılmasından geçiyor. Bu nedenle de agroekoloji ve geleneksel toprak bilgisine dair bilgi toplamaya, bu bilgileri derlemeye, tasnif etmeye ve kayıt altına almaya dair metod ve metodoloji* başka bir deyişle yol ve yöntem belirlemeyi ve bu metodolojiyi kullanma yeterliliğine sahip kişilerin çoğalmasını hedefliyoruz.

Neden sahadan agroekoloji bilgisi topluyoruz?

- Agroekoloji uygulayan çiftliklerin bilgi ve deneyimlerinin coğrafya, ölçek ve koşullara göre nasıl değiştiğini anlamak.
- Bilgi sisteminin nasıl işlediğini ve çiftçilerin ekosisteme duyarlı çözümleri kendi bakış açılarından nasıl ortaya koyduklarını anlamak.
- Farklı ekosistemler ve mikro-alanlar ile bunların üretim ve tüketim üzerindeki etkileri hakkında bilgi edinmek.
- Çiftliklerdeki agroekoloji uygulamalarının ekosistem, biyoçeşitlilik ve iklim değişikliği gibi ekolojik döngülerle bağlantısını gösterebilmek.
- Biyoçeşitlilik ve kültürel çeşitlilik arasındaki bağlantıları ortaya koymak.
- Küresel düşünmek ve yerel hareket etmek. Yerelde bilgi alışverişinde bulunurken çiftçiler arasında bilgi/deneyim aktarımında köprü rolü üstlenmek; böylelikle birlikte öğrenmek.
- Agroekoloji uygulamalarının sosyo-ekonomik etkileri hakkında bilgi sahibi olmak.
- Çiftçilerle iletişim kurmak için kullanılan yol, yordam konusunda deneyim kazanmak.
- Kırsal yaşam bilgisine hak ettiği değeri vermek ve kent ile kır arasında zayıflayan bağları güçlendirmeye yönelik adımlar atmak.
- Yeni agroekoloji uygulamalarından haberdar olmak.
- Agroekoloji alanındaki başarılı, başarısız deneyimleri öğrenmek ve ortaya koymak.
- Hem kırsal hem de kentsel alanlarda kullanılabilecek agroekoloji bilgisinin yaygınlaştırılması için bir ağ ve temel oluşturmak.

** Yöntembilim ve yöntem arasındaki fark: Yöntembilim belirli gözlemsel teknikleri seçerken, verileri değerlendirirken ve bu verilerle kuramsal önermeler arasındaki ilişkiyi kurarken kullanılan 'mantiği' gösterir. Bu bakımdan kavramlar, tanımlar, önermeler, kuramlar ve hipotezler, modeller yöntembilimin temel öğeleridir. Yöntem ise genel bir veri toplama tarzına işaret eder.*

C. GENEL HUSUSLAR

C.1. Genel Prensipler

Burada gerek derleme ve gerekse de yayınlama aşamasında dikkat edilecek hususlar sıralanmıştır.

Yöntem oluşturulurken temel alınacak hususlar ve prensipler şunlar olacaktır:

Yerel topluluğun hakları: Bir bölgeden derlenecek bilginin ilk ve öncelikli faydalanıcıları öncelikle o bölge insanı olmalı, proje hak ihlaline ve haksız rekabete yol açmamalı.

Toplanan geleneksel bilginin doğayla uyumluluğu: Geleneksel bilgi doğayla uyumsuz pratikler de içerebilir, bu nedenle (yaşatılmak üzere) derlenecek bilgiler yalnızca doğayla uyumlu olanlar olmalıdır.

Sürdürülebilirlik: Geleneksel bilginin yaşayan ve gelecekte de uygulanabilir araçları ve malzemeleri kullanması. Örneğin; kullanılan bitki türünün yok olmamış ya da tehdit altında olmayan bir tür olması gibi...

Geleneksel bilginin yerelliği: Geleneksel bilgi, insanın içinde bulunduğu doğal çevrede/ekosistemde oluşturulduğundan yerel özellikler taşır ve bu nedenle başka ekosistemlerde uygulanması sorun yaratabilir. Bu nedenle yerel türlerin kullanımı ile ilgili bilgileri paylaşırken dikkatli olunmalı.

Geleneksel bilginin kültürel bütün içindeki yeri: Geleneksel bilgi, üretildiği kültürel yapıyla çeşitli girift ilişkiler yoluyla bütünleşmiş durumdadır; buna bağlı olarak da o yapı içinde gerçek anlamını bulur. Bu sebeple derlenen bilgiyle birlikte onun yaşaması için gerekli bazı kültürel pratiklerin de tespit edilmesi gerekebilir.

Kaynakların güvenilirliği: Geleneksel bilginin içinde bulunduğu kültürel yapı ile bütünleşmiş olması onun dışarıyla etkileşiminin olmadığı anlamına gelmemeli. Özellikle günümüzün yoğun iletişim ve etkileşim ortamında kültürler de bundan nasibini alıyor. Bu sebeple derlenen bilginin kaynağı internet ya da diğer kitle iletişim araçları olabilir. Bu konuda titiz ve uyanık olunmalı ve gerçek kaynak mutlaka bulunmalı ve kayıt edilmeli.

Kültürün değişken ve esnek doğası: Bu sebeple derleme esnasında çok eskide kalmış, artık uygulanmayan pratikler yanında güncel agroekoloji bilgileri ve yenilikler de dikkate alınmalı.

Olası riskler: Üretilen metinlerde, örneğin halk ilaçları reçeteleri gibi, uygulanmasından doğabilecek zararlar ya da sağlık riskleri konusunda uyarılar yer almalı.

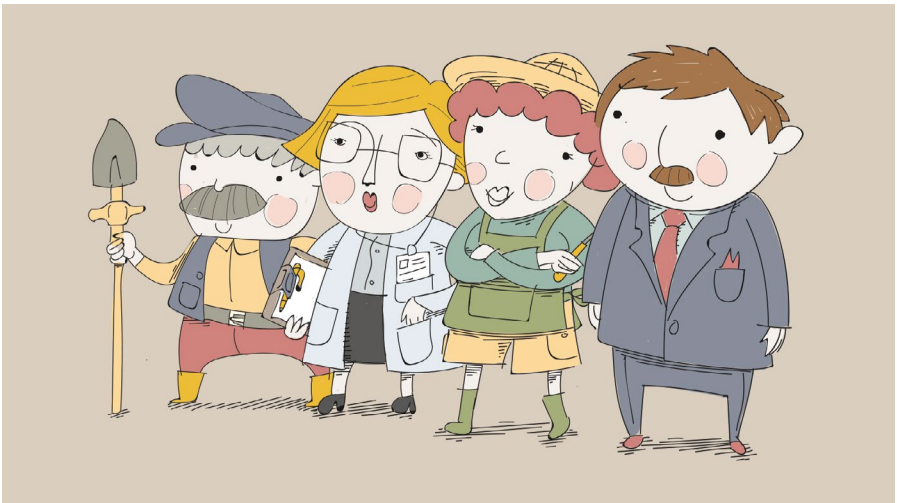
Değerlendirme/Gözden Geçirme: Derlenmiş olan geleneksel agroekolojik bilgiler; geleneksel bilgi, biyoloji, tarım konularındaki uzmanlar dışında yerel idare ve sivil toplum kuruluş temsilcileri ile doğrudan geleneksel bilginin sahibi/taşıyıcısı/uygulayıcılarının da yer alabileceği bir panelde değerlendirilerek gözden geçirilmeli.

C.2. Hedef kitlenin belirlenmesi

Bu bölümde derlenen bilgilerden kimlerin yararlanacağı sıralanmaktadır.

Buna göre MedCaravan İhtiyaç Analizi'nde belirtilen hedef gruplar şunlardır:

- Çiftçiler, üreticiler ve kırsal topluluklar
- Ziraat tekniker ve mühendisleri, ziraat eğitimcileri
- Araştırmacılar
- Gıda toplulukları üretici ve tüketicileri
- Kent bostanları gönüllüleri ve hobi bahçecileri
- Konuyla ilgili ulusal ve uluslararası organizasyonlar, kolektifler
- Topluluklar
- Politika yapıcılar, karar vericiler
- Kamuoyu

D. HAKLAR VE SORUMLULUKLAR

D.1. Görüşme yapılan kişilerin hakları

Bilgilerin toplanması öncesinde görüşme yapılacak kişilerin bilgi verme/fotoğraf çekirtme/verdikleri bilginin, fotoğraf ve videonun yayınlanması konusunda kişisel haklar ve telif hakları çerçevesinde yasal prosedür yerine getirilmelidir.

Bu haklar çerçevesinde görüşme öncesinde, daha önce yasal prosedüre uygun biçimde hazırlanmış izin kağıdının (ses kaydı yapılması, fotoğraf ya da video çekimi yapılması, verilen bilgilerin yayımlanmasına izin verildiğine dair) görüşme yapılan kişi tarafından imzalanması beklenmektedir.

Böyle bir belgenin oluşturulması için öncelikle telif hakları yasaları konusunda bilgi sahibi olmak gerekmektedir. Bu belge, açık ve net olmalı, görüşmeci ve bilgi toplama süreci ile ilgili güven uyandırıcı bir üslupla yazılmalıdır.

Bazı görüşmelerde görüşme yapan kişinin imza atmaktan çekinebileceği göz önüne alınarak, verdiği onayın neleri içerdiğine dair anlaşılır, açık bilgi verilmelidir. *(bakınız 34. sayfa).*

D.2. Derleme yapan kişilerin sorumlulukları

Agroekolojik bilginin derlenmesi amacıyla görüşme yapan ve bilgi veren iki kişi, farklı kültürler içinde yetişmiş olabilmesi, yaşanan bu karşılaşmada kültürel önyargıları beraberinde getirebilir; bu önyargıların farkında olmak önemlidir. Bu sebeple derlemeyi yapacak kişinin tıpkı antropolojik çalışmalardaki gibi meseleye içeriden bakan bir tutum içinde olması yarar sağlayacaktır.

Örneğin; görüşmeyi yapan kişinin beklentileri nedeniyle görüşme yaptığı kişiye ön yargıyla yaklaşma ya da yönlendirme eğilimine girmekten kaçınmalıdır. Görüşme yapılan kişiler soru-cevap yöntemine alışık olmadıkları için rahatsız hissedebilir ya da tepkili davranabilirler. Bu nedenle görüşme yapan kişinin esnekliği ve samimiyeti önemlidir.

E. DERLEMENİN KAPSAMI VE DERLEME KONU BAŞLIKLARI

Derlemenin kapsam ve çerçevesinin belirlenebilmesi için öncelikle hangi alanlarda bilgi derlenmesi gerektiğine karar verilmesi gerekir. Bu konuda agroekoloji bilgisinin kapsamına giren alt başlıklardan (bakınız. A.1) yararlanılabilir.

E.1. Derleme yapılacak konu başlıklarının belirlenmesi

Örneğin;

- Toprak onarımı
- Tohum saklama, geleneksel çeşitlerin korunması
- Ekim-dikim-hasat takvimi
- Ekosistem onarıcı gıda üretimi
- Sürdürülebilir ve onarıcı uygulamalar / Zehirsiz üretim / Ekilmiş biyoçeşitlilik
- Su dayanıklılığı ve yönetimi
- Çiftçilerin çiftçilerle, tüketicilerle ve topluluklarla bağlantısı / gıda dayanışma ağları
- Çiftlik idaresi
- Gıda üretiminde finansal konular
- İletişim
- Döngüsel ekonomi / Atık yönetimi
- Ürün işleme ve saklama yöntemleri (ör. fermentasyon, kurutma, soğutma)
- Doğa dostu temizlik / Doğa dostu barınma
- Çiftliklerde toplumsal cinsiyet
- Kamu politikası

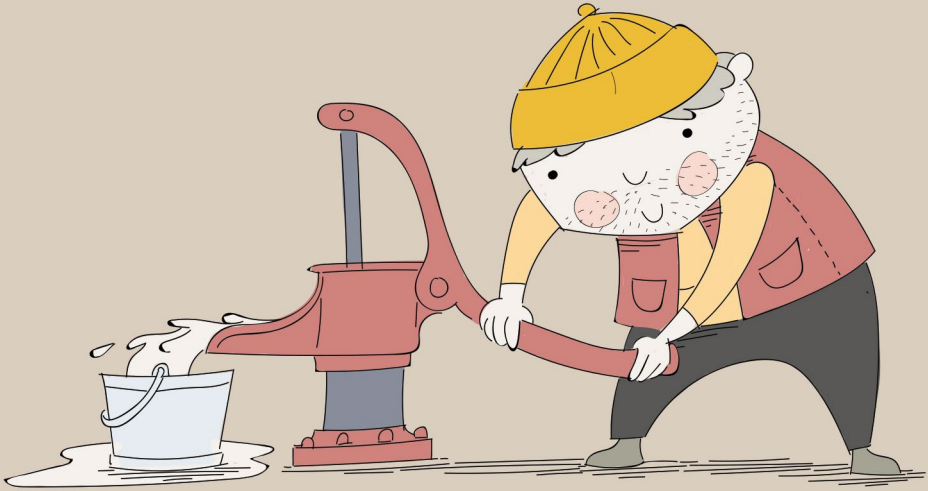
E.2. Öncelikli konuları belirlemek

Çalışmak istediğimiz konu(lar) çok kapsamlı ve listemiz çok uzun olabilir. Ve bu konuların hepsinde birden çalışmak kapasitemizi aşabilir. Bu nedenle derlemede öncelikli bir ya da birkaç konu belirlemek gerekir.

Bilgi toplamının kapsamını belirlerken, temelde ne tür bilgilere ihtiyaç duyulduğuna dikkat etmek önemlidir. Örneğin:

- Listemiz agroekolojik gıda üretim uygulamaları (pratik örnekler), ekim-dikim-hasat takvimi, tohum alma ve saklama, gıda saklama ve koruma yöntemleri gibi konularla sınırlı olabilir.

- Sosyal ve ekonomik konularda bilgi derlemeyi tercih edebilir; listemizi, üreticiler ve besledikleri topluluklar arasında güçlü ve kalıcı ilişkiler nasıl kuruluyor, devam eden krizlerle yüzleşmek için gereken direnç nasıl sağlanıyor ve hayata geçiriliyor sorularının yanıtlarını içeren konulardan oluşturabiliriz.
- Çiftçilerin, bölgenin ya da ülkenin tarım ve gıda konusunda öncelikli / acil çözüm bekleyen konuları dikkate alarak derleme yapmayı da seçebiliriz: eğer su kaynaklarının yavaş yavaş azalmakta olduğu bölgede bilgi toplanacaksa, su yönetimi, toprak koruma ve kuraklığa dayanıklı tohumlar gibi konular önceliklendirilebilir.

Öncelik belirlemek, hem derleme yapacağımız yerlerin/bölgelerin, hem yapacağımız ekibin oluşturulmasında, hem de sorulacak soruları hazırlama konusunda yardımcı olacaktır.

MedCaravan ekibi, aşağıdaki ortak konuları seçmiştir:

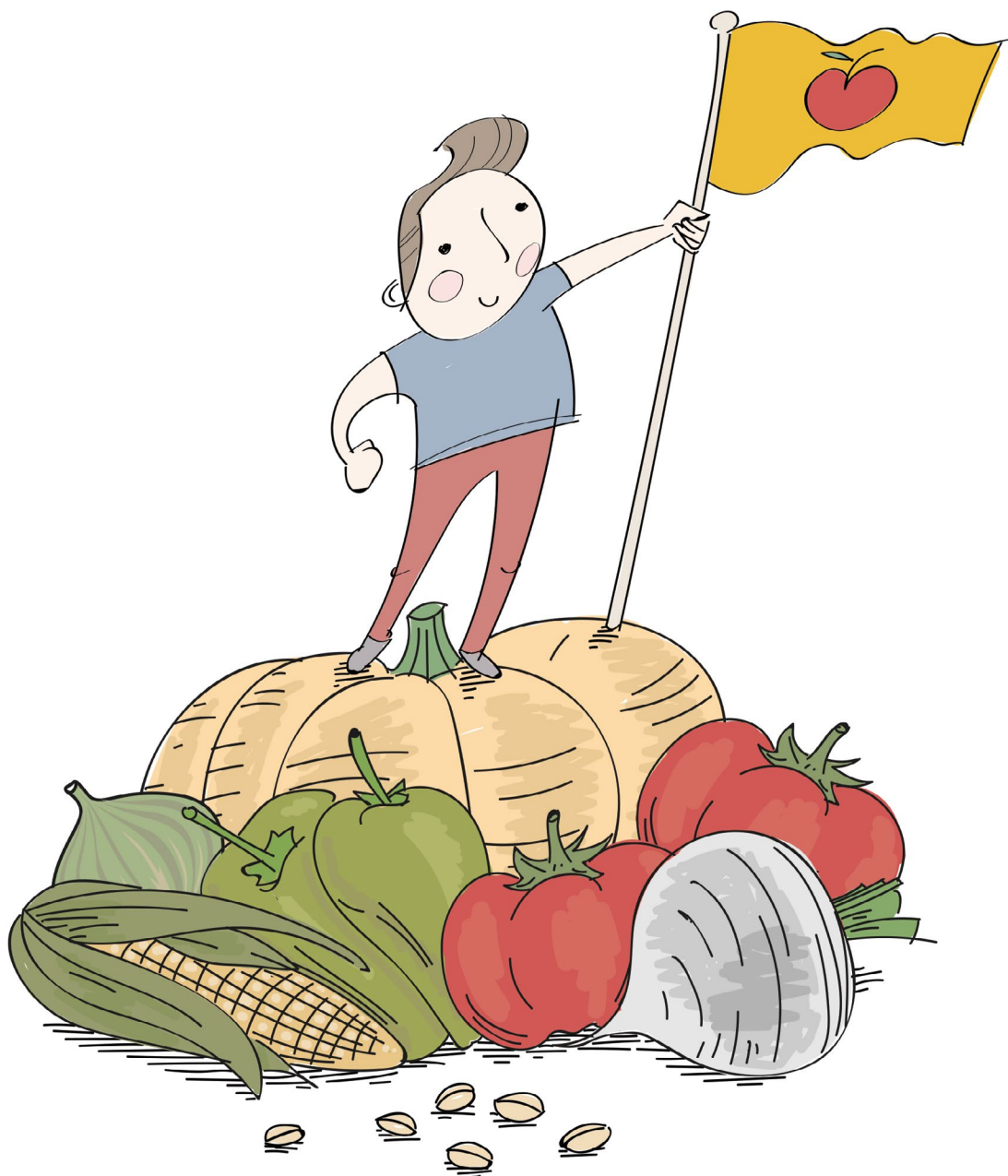
- Tohum saklama
- Su yönetimi / Toprak onarımı
- Gıdaya erişim
- Toplulukla ilişkiler
- Gıda toplulukları (Stratejiler, başarılar, zorluklar...)

Ekibin her üyesi, kendi bağlamları ve ihtiyaçlarına göre başka konular da seçebilirler.

E.3. Derleme kapsamı dışında tutmak istediğimiz konular var mı?

Derleme yapacağımız konu(lar) ve çerçeveyi belirlerken, derleme kapsamı dışında tutmak istediğiniz alan ya da alanları da belirleyebiliriz.

Örneğin; Bir derleme ekibi şifa yöntemlerini, uygulayıcılar açısından riskler barındırdığı için derleme kapsamı dışında bırakabilir. Başka bir ekip, healing/şifa özellikleri olduğuna inanılan bitkiler hakkında bilgi toplamayı tercih edebilir. Ya da yemek tarifleri, ticari boyutu olduğundan ve haksız rekabete neden olma olasılığı nedeniyle derlemenin dışında tutulabilir. Ancak başka bir derleme ekibi bu tariflerin gastronomi kültürü yakın ilişkisi nedeniyle dışarıda bırakmak istemeyebilir. Buna karar vermek biraz da seçtiğimiz alan ve kapasitemiz ile ilgili...

F. DERLENECEK BİLGİLERİN KAYNAĞININ VE BU BİLGİLERİN DERLENECEĞİ YERLERİN BELİRLENMESİ

F.1. Bilgi kaynaklarının tespiti

Agroekoloji bilgisinin derlenmesinde 1) bu bilgiyi uygulayan gerçek kişileri 2) bu konuda hem geçmişte yapılmış hem de günümüzdeki derlemeleri konu alan basılı, görsel ve işitsel malzemeyi kaynak olarak alabiliriz.

Söz konusu kaynakların tespit edilebilmesi için aşağıdaki adımlar yol gösterici olabilir:

- Agroekoloji bilgisinin derleneceği yazılı, işitsel, görsel kaynaklar konusundaki kapasitemizi gözden geçirmek
- Agroekoloji bilgisini uygulayan insanlara, çiftçilere, kolektiflere, organizasyonlara, erişimimizin durumunu belirlemek.
- Agroekoloji konusunda önceden yapılan derlemelere, araştırmalara, yayınlanmış çalışmalara, makalelere, röportajlara, görsel ve işitsel yayınlara başvurarak bir liste hazırlamak

Örneğin; Etnologlar tarafından yapılan eski röportajları araştırmak ve daha sonra araştırmalarını yaptıkları yerlere gitmek ve bu geleneksel bilgiden ne kaldığını, neyin değiştiğini ve geliştirildiğini görmek için insanlarla konuşmak ilginç olabilir.

Bu, MedCaravan'ın kapsamı dışındadır ve daha sonra başka projelerde araştırılabilir.

Derleme yapılacak, yayınlanmış kaynakların seçimi

Örneğin, Türkiye’de geleneksel bilginin kamu yararına derlenerek arşivlendiği bir arşiv bulunuyor. Temelleri 1966 yılına dayanan bu arşiv Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde yer alıyor. Arşivin bulunduğu bu birimde aynı zamanda Bakanlık, Halk Kültüründen Derlemeler, Halk Kültürü Araştırmaları olmak üzere süreli yayınlar ile geleneksel kültürün çeşitli konularında sempozyum, kongre gibi bilimsel toplantılara dair yayımlar da bulunuyor. Öncelikle bu yayınların taranması gerekiyor. Bununla birlikte Tarım ve Orman Bakanlığı 2017 yılında “Biyolojik Çeşitliliğe Dair Geleneksel Bilginin Kayıt Altına Alınması” başlıklı bir proje başlattı ve halen sürdürüyor. Bu kapsamda elde edilen veriler Geleneksel Bilgi Yönetim Sistemi üzerinden paylaşım açılacak. Burada da tarama yapılacak.

Bütün bunların dışında da genel bilimsel çalışmalarda başvuru alan yayınlar ile üniversitelerin halkbilim bölümleri başta olmak üzere buralarda üretilmiş yüksek lisans, doktora tezleri de bu kapsamda ele alınabilir.

Derleme yapılacak kaynaklar konusunda da bir "Anahtar kelimeler" listesi yapılabilir.

Agroekolojide geleneksel kaynaklar için hangi yolları kullanabiliriz?

Bu konuda öncelikli grup, kütüphanelerdir. Türkiye'nin tarım tarihi ve takvimiyle ilgili bugüne kadar yayımlanmış tüm kaynakları, artık bir kısmı dijital hale getirilmiş ve online olarak ulaşılabilen fakülte arşivlerinden ve büyük kütüphanelerden temin etmek mümkündür. Hemen bir örnek verelim: Ülkenin tarım ve hayvancılık geçmişine ilişkin 19. yüzyıl sonundan itibaren çıkarılmış hatırı sayılır ziraat mecmuası bulunuyor. *Vasıta-ı Servet, Ziraat Gazetesi, Ziraat ve Sinaat Tercüme-i Fünun Odaları Mecmuası, Orman ve Maadin ve Ziraat Mecmuası, Umur-ı Nafia ve Ziraat Mecmuası, Osmanlı Terakki-i Ziraat, Resimli Ziraat Gazetesi, Osmanlı Ticaret ve Ziraat Gazetesi, Orman ve Maadin ve Ziraat ve Baytar Nezareti Mecmuası, İkramiyeli Ziraat Gazetesi, Resimli Çiftçi, Ticaret ve Ziraat Nezareti Mecmuası, Felahat, Toprak, İkinci, Çiftçiler Derneği Mecmuası, Halkalı Ziraat Mekteb-i Alisi Mecmuası, Bağçevan, Ziraat Hayatı ve Yeni Ziraat Gazetesi* bunlar arasında yer alıyor. Bu dergilerde tarımsal kalkınmayı gerçekleştirmek için ziraat uzmanları tarafından döneminin yeni teknolojisi hakkında bilgi veriliyor. Ziraat, bahçe tarımı, bağcılık, tarımsal sanayi, arıcılık, bitki ve hayvan hastalıkları, büyük ve küçükbaş hayvancılık, baytarlık gibi konularda pek çok yazı okuyucuya sunuyor.

» Bu eski yayınlardan faydalanmak isteyenler hangi kütüphanelere başvurmalı?

Türkiye'de bu alanda ilk olarak sayılabilecek ve online olarak da hizmet veren üç önemli kütüphane öncelikli örnek olarak sayılabilir. Bunlar Milli Kütüphane, İBB Atatürk Kitaplığı ve Erzurum Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi Seyfettin Özege Arşivi'dir. Bu noktada örnek olarak verilebilecek önemli bir arşiv de Ankara Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı bünyesindeki Ziraat Fakültesi Muhlis Erkmen Kütüphanesi'dir. Hem süreli yayınlar, hem kitaplar, hem de diğer yazılı kaynaklar için kütüphanelere başvurulabilir.

»» Başka başvuru kaynakları nerededir?

Elbette halk kültürü alanında sürekli yayınlar da bu alandaki araştırmaları bir araya getiren yazılı kaynaklardır. Türk Folklor Araştırmaları Dergisi, Halay, Yemek ve Kültür, Halk Kültürü Dergisi gibi yayınlarda Anadolu tarım kültürü ile Anadolu halk takvimi, köy seyirlik oyunlar gibi tarım toplumu gelenekleri ve alışkanlıklarına dair özel bilgiler bulmak mümkündür.

Kütüphane dışındaki ziraat ve iktisat fakülteleri bünyesinde hazırlanmış tez çalışmalarıdır. Bunlara da İSAM (İslam Araştırmaları merkezi) gibi önemli arşiv merkezlerine başvurarak ulaşmak mümkündür.

Bir başka kaynak temini olanağı da sahaflardır. Ağırlıklı büyük şehirlerde kurulu önemli sahaf dükkanlarında ziraat, tarım kültürü ve buna bağlı etnoloji ve halk araştırmaları konusunda önemli kaynaklara ulaşmak mümkündür. Ayrıca halk kültürü araştırmaları uzmanlarının birçoğu sahafların müdavimleri olduğu için, yüz yüze tanışmak ve kaynak bilgisini ilk ağızdan edinmek de mümkündür. Bu noktada bağlı kaynaklardan biri de Türkiye'nin köklü sahafları tarafından yayımlanan bibliyografya ve insan bilimleri dergileridir. Bunlar içindeki iki örnek Ankara'daki Sanat Kitabevi tarafından yayımlanan *Kebikeç Dergisi* ve İstanbul'da Sahaf Müteferrika tarafından yayımlanan *Müteferrika Dergisi* dir. Elbette özellikle şehir bazında ticaret, sanayi ve ziraat odalarının dönem çalışmaları, faaliyet raporları da yazılı kaynaklar arasında yer alır.

»» Agroekoloji için başka hangi geleneksel kaynakları temin edebilir veya kullanabiliriz?

Diğer kaynaklar noktasında görsel olarak çarpıcı örnekleri fotoğraflardan edinebiliyoruz. Ne yazık ki özellikle tarım ve tarım kültürü noktasında özel örnekler bulabileceğimiz fotoğraf müzesi yok. Ancak başta saydığım kütüphane arşivleri veya Salt Araştırma Arşivi, İstanbul Araştırmaları Müzesi Arşivi, Anadolu Medeniyetleri Araştırma Merkezi gibi özel müze ve sergi merkezlerinin arşivlerinde konuya ilişkin görsel malzeme de bulmak mümkündür.

Bunlar dışında üniversitelerin arkeolojik kazı programları ve okul gezileri, *Atlas* ve *National Geographic* Türkiye gibi coğrafya dergilerinin düzenledikleri organizasyonlar, ticaret ve sanayi odalarının ve meslek örgütlerinin gerçekleştirdiği hasat şenlikleri, paneller, sempozyumlar agroekolojide yerel kaynaklar için kullanılabilecek etkinliklerdir.

»» Kaynaklar üzerinden bilgileri hangi yolla araştıracağız?

Öncelikle araştırma konusunu kompartımanlara bölüm mümkün olan en odaklanılabilir haline getirmek gerekir. Üniversite ve devlet kütüphanelerinin online adresleri üzerinden detaylı araştırma ile kelime bazında arama yaparak araştırdığımız konuyu hangi kitap veya dergi yayınında bulunduğunu saptamak gerekiyor. Örneğin Halk Meteorolojisi veya Halk Takvimi konusunda çalışıyor olduğumuzu düşünelim. Anahtar kelime olarak kullanacağımız sözcükler ne olmalıdır. Eski Türk ay adları, nevrüz, cemreler, rüzgar isimleri, Hıdırellez veya Osmanlı takvim yapırağı bilgisi üzerinden bu konudaki kaynaklara ulaşmak mümkün.

Agroekolojinin geleneksel kaynakları noktasında arkeolojik kazılara ziyaretçi olarak katılmak, sanayi ve ticaret odalarının yöre etkinliklerini ve hasat organizasyonlarını internet sitelerinden takip etmek, konuyla ilgili yukarıda örnekleri verilen süreli yayınları takip etmek de gereklidir.

»» Yerellik

Bu noktada dikkat edilmesi gereken ön önemli nokta geleneksel bilgilerin yerelliğidir. Çünkü geleneksel bilgiler hangi yöreden elde ediliyorsa o yörenin halk inanışları, ekosistemi ve iklim yapısı içinde oluşturulduğundan bölgesel özellikleri zaman zaman keskin ve özgündür. Bu yüzden başka geleneklerin kökleştiği ayrı iklim ve toprak yapısına uygulanması mümkün olmayabilir. Örneğin Doğu Karadeniz’de yağışlı iklim yapısına uygun tarım modelinin ortaya çıkardığı ürünler ile bunlara bağlı *Güneş Duası (Kuçkura- Siskovan)* gibi halk gelenekleri Anadolu’nun iklim yapısı farklı başka yörelerinde görmek elbette mümkün değildir. Bu aşamada geleneksel bilginin halen kullanıyor olması da önemli bir unsurdur. Çünkü kaynaklardan edinilen geleneksel tarım bilgisinin bir kısmı gerek teknolojik değişiklikler gerekse göç gibi etnik yapıdaki değişimler nedeniyle yok olmuş veya terk edilmiştir.

»» Referans kullanımı

Son olarak Agroekolojinin geleneksel kaynakları noktasında edinilen bilgilerde referans kullanımı başlıca hassasiyet olmalıdır. Çoğunluğu sözlü tarih veya sözlü mülakata dayalı bu çalışmalardan edinilecek bilgilere dair referans verilmesi sadece emeğe saygının gereği değil aynı zamanda bu alanda yapılacak çalışma ve uygulamalarda ortaya çıkabilecek hata ve eksiklerin tespitinde de kullanılabilecek bir unsurdur. Örneğin, Prof. Dr. Burhan Oğuz’un *Türkiye Halkının Kültür Kökenleri* adlı çalışmadan “Halk dilinde koyunla ilgili sözcükler” veya “Çobanlık müessesesi” adlı bölümleri kullanıyorsak verilmiş referans başka bölgelerde bu alanda yapılacak uygulamalarda örneğin hangi bölgeden alındığına ilişkin bilgiyi de bulmak için rehber görevi görecektir.

F2. Bilgi Kaynaklarının Bulunduğu Yerlerin Belirlenmesi

Derlemenin yapılacağı yer/leri belirlemek için;

- Derleme yapacağımız başlıkta bilgi sahibi kişilerin yaşadığı bölgelerin listesini (bu alanlar erişebileceğimiz yerler olmalı) hazırlamak
- Bu bölgelerle halihazırda iletişimimiz varsa görüşebileceğimiz kişilerin listesi, haklarında kısa bilgi ve iletişim bilgilerinin listesini hazırlamak.

Derleme yapılacak yer / bölge kriterlerinin belirlenmesi:

- Agroekolojik üretim yapılan alanlar
- Spesifik olarak, üretim yöntemleri çevre için belirgin bir değere ve toplum üzerinde olumlu etkiye sahip olmalıdır. Ve bu belirgin şekilde somut olmalıdır.
- Yoğun ve sanayileşmiş alanlarda varlığını sürdüren agroekolojik deneyimleri araştırmak ilginç sonuçlara götürebilir.
- Temel olarak, üretim süreçleri sadece arazilerinde çalışmaktan daha kapsamlı olmalıdır.
- MedCaravan projesi özelinde; Akdeniz bölgesinin coğrafi ve iklimsel özelliklerini gösteren bölgeler

F3. Görüşülecek kişilerin seçimi

Görüşme yapılacak kişiler özellikle seçilebileceği gibi tesadüfi de seçilebilir. Belirlenen konuya göre yaş, cinsiyet, coğrafi bölge sınırlaması getirilebilir. Bu konuda genel bazı kriterler de belirlenebilir. Ancak kriterler belirlenirken gerçeklikten uzaklaşma tehlikesi vardır. İdealize ettiğimiz koşullarda, gerçeklikten uzak kriterler oluştursak sonunda görüşülecek kişi ya da araştırılacak kaynak bulamayabiliriz.

Ayrıca Kartopu tekniğinde¹ olduğu gibi, kişilerin seçimi için daha önceden herhangi bir kriter belirlenmez. Görüşme, tavsiye ile başlar ve sohbet doğal olarak ilerledikçe, insanlar sizi cevapları olabilecek veya bu konu hakkında daha fazla bilgi sahibi olabilecek başka birine yönlendirir. Önceden hazırlık yapılmaz ya da çok basit bir hazırlık yapılır ve bir hazine avı gibi akışa bırakarak ilerlenir. Bu görüşme merkezi bir yerde (örneğin köy meydanı, ibadethane, park ya da kahve) olabilir. Eğer köylüler sizi iyi bilinen ve saygı duyulan biriyle, (örneğin köyün öğretmeni, doktoru, imamı ya da muhtarı) görürse size güvenmeye daha yatkın olurlar. Bu insanlar aynı zamanda görüşme yapılacak uygun ve güvenilir insanlarla iletişime geçilmesi konusunda bilgi toplayıcılara yardımcı olabilir.

Görüşme yapılacak kişiler şu özelliklere sahip olanlardan seçilebilir;

- Agroekolojik üretim yapan üreticiler
- Agroekolojik üretim deneyimine sahip uzmanlar
- Deneyim, bilgiyi aktarmaya istekli olanlar
- Sadece ticari anlamda agroekolojik veya organik üreticileri değil, gıda üretim süreçlerinde doğa ile birlikte gerçekten iş birliği yapan / etkileşim içinde olan / muhafaza eden insanlar
- Özellikle iletişiminizin olduğu çiftçi ve uzmanlar
- MedCaravan projesi özelinde, Akdeniz bölgesinin coğrafi ve iklimsel özelliklerini gösteren bölgelerde üretim yapanlar

Önceden belirlediğimiz kriterler olsa da, seyahatler ve görüşmeler sırasında başka yerleşimler ve kişiler de köyün ileri gelenleri ile yapılacak sohbetlerin ardından görüşme listesine alınabilir.

¹ Kartopu tekniği, görüşme yapılan kişilerin, kendi tanıdıkları arasından daha sonra görüşme yapılacak kişileri önerdiği bir tekniktir. Böylece, görüşme yapılacak grup, yuvarlanan bir kartopu gibi büyüyecektir.

G. DERLEME YAPACAK KİŞİLERİN / EKİBİN BELİRLENMESİ

Derlemeyi yapacak kişiler; ilgili çiftçiler, üreticiler, türeticiler, çiftçilerle iletişim halindeki gıda toplulukları üyeleri, agroekoloji uygulamaları yapan ziraat tekniker ya da mühendisleri olabilir. Bu kişilerin derleme yapmadan önce, bu dökümanın da konusu olan “Agroekoloji Derleme Yöntemi” eğitimini almış olması beklenir.

Derleme yapacak kişilerin seçiminde dikkat edilmesi önerilen hususlar:

- Kırsal yaşam kültürü hakkında genel bilgisi ve mümkünse az da olsa deneyimi olan
- Agroekoloji hakkında bilgi sahibi (doğa koruma ve sürdürülebilir yaşam konularında duyarlı)
- Derleme ve görüşme araç ve teknikleri hakkında bilgi sahibi
- Görüşme yapılan kişinin hakları ve görüşmecinin sorumlulukları konusunda bilgi sahibi
- İletişim becerileri ve empati duygusu gelişmiş olan
- Bilgi toplanacak alana bağlı olarak, seyahat engeli olmayan
- Bu konuda çalışma yapmaya istekli olan (görüşme yapılacak kişileri motive etme konusunda hevesli)
- Dil becerilerine sahip olması / yerel dil bilmesi (özellikle yaygın olmayan kültürler, diyalektler söz konusu olduğunda)
- Derlemenin yapılacağı yerin/bölgenin hikayesini bilmek; gerekirse önceden belgelenebilir
- Görüşmenin içeriğini, projenin amacını ve mülakatın odağını çok iyi bilmeli
- Görüşme yapılan kişinin şüphelerini, kafa karışıklığını ve endişelerini giderebilmeli

H. VERİ DERLEME TEKNİKLERİNİN ve ARAÇLARININ BELİRLENMESİ

H.1. Veri türleri

Nicel veri sayısaldır ve dolayısıyla matematiksel olarak kolayca analiz edilebilir. Sıklıkla kullanılan nicel yöntemler: deneyler-denemeler, yapılandırılmış görüşmeler, anketler

Nitel veri çoğunlukla sayısal olmayan, genellikle tanımlayıcı/betimleyici ya da hükmi/lafzidir.

Sıklıkla kullanılan nitel yöntemler: derinlemesine görüşme, gözlem, doküman analizi

Birincil veri doğrudan ana kaynaklardan toplanmış veridir.

Birincil veri kaynakları: deneyler; surveyler; anketler, görüşmeler, gözlemler

İkincil veri başkalarınca toplanmış mevcut veri

İkincil veri kaynakları: kitaplar; kayıtlar; gazeteler; araştırma makale ve çalışmaları

Karma yöntemler nitel ve nicel araştırma veri, teknik ve yöntemlerinin birleşimi

H.2. Derleme Yöntemleri

Veri toplama sistematik bir şekilde bilgi toplama süreci

Görüşmeler (mülakatlar): Soruların sorulup cevaplandığı yapılandırılmış konuşmalar. Yapılandırılmış, yarı-yapılandırılmış, yapılandırılmamış olabilirler.

Yapılandırılmış: Genellikle görüşmeden önce hazırlanan ve görüşülen kişilere aynı sırayla sorulan sorulardan oluşan titiz/katı/değişmez soru seti. Bu görüşmelerde, görüşülen kişinin bilgi zenginliğini ortaya koymasında engel teşkil etme riski taşır. Genellikle çalışma alanındaki literatür son derece gelişmiş olduğunda uygulanır. Bu durumda, veri analizi daha basit olacaktır.

Yarı-yapılandırılmış: Görüşmeci ve görüşülen kişi, görüşmecinin önceden hazırladığı bir *görüşme rehberine* dayanan resmi/formel/usule uygun bir sohbet eder/konuşma yürütür, fakat, yapılandırılmış görüşmelerden farklı olarak konuşma akıcıdır ve hakkında konuşulan konular tabii bir biçimde/kendiliğinden

ortaya çıkar. Genellikle farklı yerlerde ve/veya farklı görüşmecilerin bulunduğu durumlarda sahada veri toplamak için uygulanır.

Yapılandırılmamış: Görüşmeci ve görüşülen kişi görüşme rehberi olmadan resmi/formel/usule uygun bir konuşma yürütür. Görüşmeci, görüşülen kişilerle yakınlık/ilişki kurarak onların kendi istedikleri gibi açılmalarını ve kendilerini ifade etmelerini sağlar. Genellikle etnografide uygulanır.

Anketler: Genellikle çok sayıda insandan bilgi toplamak için kullanılır (sosyal medya ya da telefonla). Kapsamı sınırlıdır ve önceden tanımlanmış soruların yapısının dışında paydaşların ifadesine yer açmazlar.

Odak grubu görüşmeleri: Küçük ve homojen bir grubu (genellikle 6-12 kişi) bir araya getirerek çalışılacak konuları tartışmalarını sağlayan derinlemesine saha yöntemi.

Gözlem: Sistematik gözlem, gözlemlenecek şeyin dikkatlice planlanmasını içerir ve bilginin analiz edilmesi ve yorumlanmasını sağlayacak şekilde kayıt edilmesi gereken sistematik bir veri toplama yaklaşımıdır. Gözlem ile veri toplama süreci çok zaman gerektirir ancak belirli araştırma ihtiyaçlarına göre uyarlanabilir.

Survey: Genellikle düşünce, görüş ve hisleri değerlendirmede kullanılır. Bir örneklem grubuna verilen önceden belirlenmiş bir soru setinden oluşur. Genellikle davranışları analiz etmede, siyasi adayları ve profesyonel kurumları değerlendirmede ve reklamcılıkta kullanılır.

MedCaravan'a özel: İhtiyaç analizine verilen cevaplardan edinilen bilgiye göre, proje ekibinin kapasitesi çerçevesinde farklı teknikleri kullanma eğilimi söz konusu. Buna göre ülkeler açısından kullanılacak teknikler konusunda bir esneklik olmakla birlikte burada agroekoloji ve hem geleneksel bilginin hem de günümüzde kullanılan agroekoloji bilgisinin tespitine dönük temel bazı teknikler üzerinde durulmaktadır.

H.3 Görüşme içeriği/yapısı

Önemli kurallar:

- Sorulara başlamadan önce, görüşmenin planı belirlenmelidir. (Plan, görüşülen kişileri ve içerik toplamadan sorumlu kişileri sıcakacak gereksiz soruları elemeyi sağlar.)
- Bölümler, tüm ülkelerden toplamak istediğimiz farklı bilgileri (ortak sorular) ve her bir ülkede toplamak istediğimiz agroekolojik beceri, uygulama, yöntemleri ve kültürel bilgiyi (özel/belirli sorular) yansıtmalıdır.

- Görüşme sırasında açık fikirli olun ve soru formunu ve görüşme rehberini katı bir şekilde takip etmek yerine kültürel ve bölgesel durumları dikkate alın. Görüşmenin büyük olasılıkla sizin konu sıranızı takip etmeyeceğini ve ilgili başka konuların da ele alınacağını unutmayın.

H.4. Derleme yapılırken dikkat edilecek hususlar

- Görüşme, birkaç farklı bölümden oluşan bir süreç gibi görülmeli: Güven tesis etme, görüşme, görüşme sonrası içeriği gözden geçirme ve görüşülen kişilerle yeniden temas.
- Görüşmeye başlamadan önce çalışmanın amacı konusunda kısa bilgi verilmeli. Mümkünse, görüşme yapılacak kişilere birkaç gün önceden bilgi vererek hazırlık yapmalarına fırsat tanınmalı.
- Bir yol haritası hazırlamak, ne tür bilgilere ihtiyacınız olduğu ve bu bilgileri neden toplamak istediğiniz konularının anlaşılmasına yardımcı olur: Aradığınız bilginin özellikleri nedir ve bu bilgi neye hizmet edecek?
- Rehber niteliğindeki soruları/bilgileri önceden hazırlamak görüşmenin akışını zenginleştirir.
- Açık uçlu sorular, özellikle görüşme yapılan kişilere göre bilginin değiştiği durumlarda, insanların serbestçe konuşmasına fırsat verir.
- Görüşme öncesinde şu bilgiler kayıt edilmeli: Görüşmeyi/derlemeyi yapan kişinin adı, derleme yeri ve tarihi, kaynak kişinin kısa hakkında kısa bilgi/künye (adı, doğum tarihi ve yeri, eğitimi, ne işle uğraştığı vb.)
- Görüşmede güven tesis etmek çok önemlidir. Görüşme sırasında not alınması stres yaratabilir. Utangaç olmamaya çalışın; önemli olan samimiyettir.
- Stresli bir durum yaratmamaya özen gösterilmeli. Örneğin sınırlı bir zamanda hızlıca sonuç almaya çalışmak strese neden olabilir.
- Yerel halkın hassasiyetleri dikkate alınmalı. Örneğin, kıyafet konusundaki hassasiyetler, kullanılan üslup, yaklaşım vb.
- Görüşmenin başından sonuna kadar girilen iletişimde dürüst olunmalı, görüşülen kişi bilgi almak amacıyla yanıltılmamalı.
- Görüşmede el ile not alınıyorsa veya ses kaydı yapılıyorsa, çalışmaya dair bilgiler hafızada henüz yeniyken, elle yazılanların elektronik ortama aktarımı, ses kaydının da deşifresi yapılmalıdır.
- Görüşmeyi iki kişi yapmak iyi sonuçlar verebilir. Bir kişi soruları sorarken diğeri not alabilir. İki kişinin gözlem yapması derlemeyi zenginleştirir.
- Görüşmenin yazılı bir kopyasını görüşme yapılan kişiye göndermek tavsiye edilir, böylece yanlış anlaşılmalara önlenir ve eksik bilgiler tamamlanabilir.

Görüşmeciler, görüşme sürecine, görüşme yapılan kişilerle geçirilen hoş bir zaman olarak bakmalıdır. Amaç agroekoloji bilgisi toplamak olsa da, bu görüşmenin her iki taraf için de -bir görevi yerine getirmekten öte- geleceğe miras bırakılabilecek deneyimlerin paylaşıldığı değerli bir sohbet niteliğinde olması beklenir. Görüşmenin bir parçası olarak birlikte yemek yapılabilir, meyve kurutulabilir, tohum ayrılabilir, hasat yapılabilir. Bu şekilde agroekolojik bilgi ve uygulamalar konusunda derinlemesine bilgi sahibi olmak ve anlatılan bilginin detaylarını öğrenmek daha kolay olur.

Görüşme Sırasında Karşımıza Çıkabilecek Sürprizler

Görüşmelerde diğer veri kaynaklarından bazılarında rastlama şansımızın olabileceğini göz önüne almalıyız. Örneğin "aile hatırası" olarak kabul edilmiş çeşitli yazılı ve görüntülü, keşfedilmeyi bekleyen zengin bir veri malzemesinin tavan aralarında, yastık altlarında, evlerdeki sandıklarda, belki bir ahırın köşesinde paslanmış eski bir zirai araçta mevcut olabileceğini, sararmış fotoğraflarda, dokunsan yırtılacağından korktuğunuz mektuplarda, bir kağıda karalanmış eski bir krokide ve üzerindeki yazıları okumakta zorlanacağımız tapularda yer alabileceğini hesaba katmak gerekir.

Bu perspektiften baktığımızda agroekolojik geleneksel toprak bilgisine erişim ve bunları kayıt altına almak, sürprizlerle dolu heyecanlı bir süreçtir.

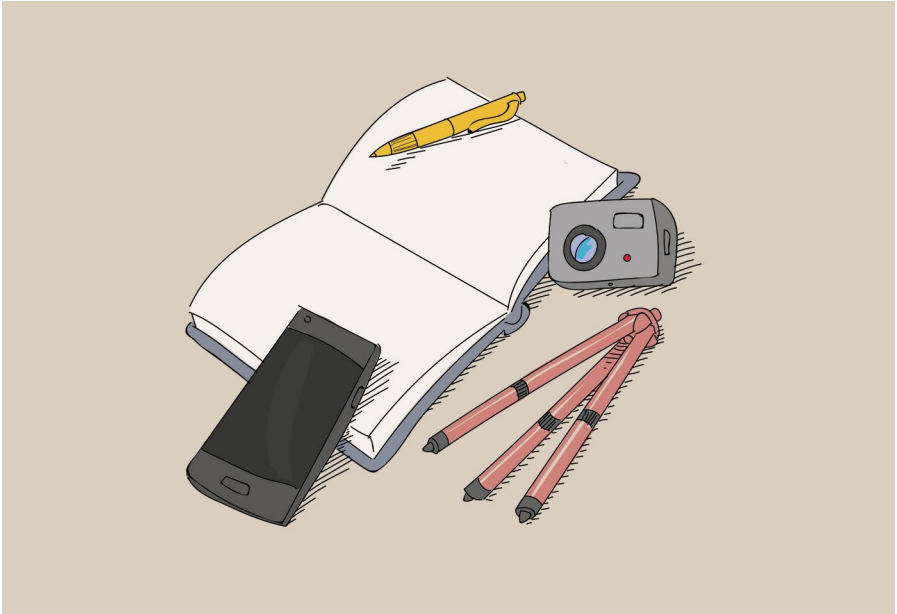
H.5. Derleme Araçları: Ses kayıt cihazları, fotoğraf makinesi ve video kamera vb.

Not kağıdı, kalem, tablet bilgisayar, ses kayıt aleti, fotoğraf makinesi ya da video kamera ile kayıt yapılabilir. Görsel işitsel kayıtlar, agroekolojik bilginin derlenmesinde çok faydalıdır, ancak belirli kaynak ve beceri gerektirirler ve bu tür kayıtlar için görüşme yapılacak kişinin yazılı olarak rıza göstermesi gerekir.

Bu konuda araç ve teknoloji seçimi de hedef kitleye ve ihtiyacımız olan verileri nasıl değerlendirmek ve yaymak istediğimize göre değişebilir. Örneğin, çekim, montaj ve kurgu konusunda yeterli uzmanlığımız ve bunları yayımlayabileceğimiz mecramız varsa video çekimler yapmak harika olur. Ya da yerel radyo istasyonlarında yayımlanmasını istediğimiz bilgiler söz konusuysa da uygun kayıt cihazları kullanılabilir.

Bununla birlikte; her ne kadar soru kağıdı hazırlansa da görüşmeler sırasında yapılacak gözlemlerin kayıt altına alınması da son derece önemlidir. Bu kayıtlar alınan notlarda eksikler, yanlış anlamalar gibi durumlarda geri dönüp görüşmeyi kontrol etme olanağı sağlar.

Kaydedilen Zoom görüşmeleri de faydalı olabilir.

Görüşmeler için götürülecek materyaller:

- Bilgilendirilmiş rıza/onam formu (birden fazla)
- Görüşme rehberi kopyası (birden fazla)
- Defter (yeterince sayfalı) ve kalemler (birden fazla kalem)
- Sekreterlik (klipsli, sert altlık) - görüşmenin ayakta yapılması ihtimaline karşı
- Ses kayıt cihazı (ya da ses kayıt uygulaması önceden kurulmuş bir cep telefonu)
- Fotoğraf makinesi (ya da yeterli depolama alanı olan bir cep telefonu)
- Video kamera (ya da yeterli depolama alanı olan bir cep telefonu)

Not: Cep telefonunu / ses kayıt cihazını / fotoğraf makinesini / kamerayı görüşmeden önce şarj etmeyi ve/veya görüşmenin yapılacağı yerde elektrik ya da priz olmaması ihtimaline karşı, yanınıza yedek batarya/power bank/pil paketi almayı unutmayın.

MedCaravan ekibi derleme sürecini desteklemek üzere, görüşmeciler tarafından görüşmeler sırasında doldurulacak ve gerekirse derleme ekipleri tarafından tamamlanabilecek bir soru formu hazırlamıştır.

AKDENİZ AGROEKOLOJİ KERVANI

Bilgilendirilmiş Rıza Formu

Avrupa Birliği tarafından Erasmus+ programı kapsamında desteklenen “Akdeniz Agroekoloji Kervanı” (MedCaravan) projesi Ekim 2020 - Eylül 2023 tarihleri arasında uygulanmaktadır. İtalya’dan DEAFAL tarafından koordine edilen proje, Uluslararası TDT/Gıda Topluluğu Ağı URGENCİ, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği (Türkiye), Zelena Tranzicija (Sırbistan), HSEP (Hırvatistan) ve FCiencias.ID (Portekiz) ortaklığında yürütülmektedir.

MedCaravan, agroekoloji bilgisinin derlenmesi için bir metodoloji hazırlamış ve ortak ülkelerdeki yerel ve kırsal agroekoloji bilgisini ve uygulamaları derlemek için tasarlanmış öncelikli ortak alanları ve konuları belirlemiştir. Projenin bir amacı da toplanan bilginin çevrimiçi bir platformda eğitim materyalleri ile yaygın bir şekilde paylaşılmasıdır.

Katılımcı, bilgi derleme sürecine bir görüşmeye katılarak katkıda bulunacaktır.

MedCaravan projesinin bilgi toplama süreci kapsamında, görüşülen kişi olarak aşağıdaki hususlarda bilgilendirildim:

1. Verilerimi sağlamak gönüllülük esasına dayanır.
2. XXX@XXX adresine bir e-posta göndererek herhangi bir zamanda verilerin işlenmesinin değiştirilmesini, silinmesini veya sınırlandırılmasını talep etme hakkım saklıdır.
3. Verilerim MedCaravan projesinin diğer katılımcıları ile paylaşılabilir.
4. Verilerimden XXXXX sorumludur.
5. Verilerim sadece projenin amacı doğrultusunda veya ben rızamı iptal edene kadar saklanacaktır.

İşbu Katılımcı Rıza Formunda yer alan verilerimin sadece MedCaravan Projesine katılımım amacıyla işlenmesine izin veriyorum. Bu onay, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin olarak gerçek kişilerin korunması ve bu tür verilerin serbest dolaşımına ilişkin ve 95/46/EC sayılı direktifi (Genel Veri Koruma Yönetmeliği)

ilga eden 27 Nisan 2016 tarihli ve 2016/679 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Yönetmeliği (AB) uyarınca verilmektedir.

Ayrıca, XXXX'e ve MedCaravan projesinde yer alan diğer üçüncü taraflara, görüşme sırasında kaydedilen görüntülerimin ve/veya ifadelerimin, basılı ve çevrimiçi medya, XXX ve XXX yayınları, web siteleri ve çevrimiçi multimedya platformları dahil, ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere, projenin bilgi paylaşımı ve tanıtım amaçları için ücretsiz olarak kullanılmasına izin veriyorum. Buna görüntü, video, ses veya her üçünün sınırsız bir süre için kullanımı dahildir. Ayrıca, bu öğelerin makul değişikliklere veya düzenlemelere tabi olabileceğini de anlıyorum.

İşbu vesile ile rızamın özgürce verildiğini teyit ederim.

Katılımcının adı ve soyadı:

E-posta adresi:

Telefon numarası:

İmza

Tarih (gg/aa/yy):

AGROEKOLOJİ BİLGİSİNİ DERLEMEK İÇİN İYİ UYGULAMA REHBERİ

Derleyiciler için Özet Soru Formu

1. Bölüm | Giriş

- MedCaravan projesi ve derlemenin amacı hakkında bilgilendirme
- Yazılı ya da kayıtlı alınmış rıza/onam
- Görüşmeci/görüşülen kişi/çiftlik/dernek/kooperatif hakkında bilgi

2. Bölüm | Ortak başlıklar

Tüm ortaklar için

● Gıda toplulukları

- Gıda topluluğunun adı
- Kuruluşu (ne zaman ve nasıl)
- Hikâyesi (başlangıçtan bugüne neler yapıldı)
- Ortaklık türü
- Pay/hisse sayısı ve dağılımı
- Üreticilerle tüketiciler arasındaki anlaşmanın türü
- Üyelerinin örgüte katkıları
- (Görüşülen kişinin) Ortaklıktaki rolü
- Satılan ürünlerin türü
- Üreticilerin gıda topluluklarından elde ettikleri gelirin tüm gelirlerine yüzdelik oranı
- Üreticiler ve tüketiciler arasındaki doğrudan ilişkinin üreticiler için faydaları/zorlukları
- Gıda toplulukları ve üreticiler arasındaki ilişki
- Üreticinin karşılaştığı zorluklar ve bunların üstesinden gelmek için geliştirilen stratejiler
- Çıkarılan dersler

Her ortağın tercihinə göre

● Tohum saklama

- Toplama
- Takas

● Toprak yönetimi

- Uygulamalar

- Teknikler

● Su yönetimi

- Uygulamalar
- Teknikler

● Gıdaya erişim

3. Bölüm | Özel başlıklar

- Her ortak tarafından hazırlanacak

MedCaravan LSPA Görüşme Formu

LSPA (AGROEKOLOJİ İÇİN YEREL DAYANIŞMAYA DAYALI ORTAKLIK) Nedir?

Projenin tanıtımı, amaçları hakkında bilgilendirme.

Agroekoloji için Yerel Dayanısmaya Dayalı Ortaklık (gıda topluluğu) anlamına gelmektedir. Burada “yerel”, üreticiler ve tüketiciler arasında yakın ve güvene dayalı bir ilişkinin kurulması amaçlanmaktadır. Bu ilişkileri kurmanın en iyi yolu, coğrafi yakınlık sayesinde sıklıkla, yüz yüze karşılaşmaların yaşanmasıdır.

Aynı bölgedeki çiftçileri desteklemedeki temel motivasyon ise dayanışmadır. Gıda aktivistleri bu ortaklık ile çiftçiler ve çiftçilerin besin sağladıkları toplumlar arasında yeni bir tür ittifak oluşturulmasını sağlar.

Ortaklık; karşılıklı ilişkiye dayalı bir süreçtir. Agroekolojik çerçevede kurulan ortaklıkta üreticilerin verdiği desteğin temel karşılığı, üreticilerin agroekolojik ilkelere bağlı kalarak üretim yapmalarıdır. Gıda toplulukları güçlü bir ortaklık ve dayanışmanın sağlandığı durumlarda Toplum Destekli Tarım'ı, bazı Katılımcı Onay Sistemleri'ni, çiftçi pazarlarını ve gıda kooperatiflerini kapsar.

Künye

Görüşme tarihi ve yeri:

Bilgi toplama aracı: (Fotoğraf - Video Kamera - Ses kayıt - Not)

Ad-Soyad:

Cinsiyet:

Doğum tarihi:

Eğitim ve meslek:

Üretim yeri:

Çiftlik ölçeği ne kadar? (Kaç dönüm, hayvan sayısı):

Çiftlik için çalışan kişi sayısı ve iş bölümü:

Ne üretiyorsunuz?:

Çiftlikteki diğer faaliyetler:

Kaç yıldır çiftçilik yapıyorsunuz?:

LSPA - Üreticiden Tüketicie Aracısız Erişim Görüşme Soruları

1- Gıda topluluğunuz nasıl adlandırılmaktadır?

2- Agroekoloji (doğa dostu üretim) ile ilginiz nedir? Neden bu topluluğtasınız? Gıda topluluğunda sizin rolünüz nedir?

3- Nasıl bir topluluk/ortaklık olduğunu açıklayabilir misiniz? Üreticiler ve tüketiciler için topluluk kriterleriniz nedir?

4- Gıda topluluğunuz ne zaman ve nasıl kuruldu? Gelişimi nasıl oldu? Gıda topluluğunda kaç üretici ve kaç tüketici var?

5- Gıda topluluğundaki iş bölümü nasıl? Gıda topluluğunun organizasyonuna katkıda bulunuyor musunuz? Eğer evet ise, nasıl katkıda bulunuyorsunuz?

6- Gıda topluluğundan neden alışveriş ediyorsunuz? Neden ürün veriyorsunuz?

7- Gıda topluluğu bünyesinde ne tür ürünler satmaktasınız veya almaktasınız?

8- Üreticiler ve tüketiciler arasında topluluk destekli tarım gibi bir anlaşma var mı? Hangi ürünlerde, nasıl bir anlaşma söz konusu?

9- Gıda topluluğu içerisinde pay/hisse bulunuyor mu? Kaç pay/hisse bulunuyor ve bu paylar nasıl dağıtılıyor?

10- Gelirinizin yüzde kaçını gıda topluluklarından geliyor?
Gıda tüketiminizin yüzde kaçını gıda topluluğundan sağlıyorsunuz?

11- Gıda topluluğunun işleyişinden bahsedebilir misiniz? Lojistik, dağıtım vs...

12- Gıda topluluğunda üretici ve ürün denetim mekanizması nasıl işliyor?
Benimsediğiniz etik değerler nelerdir? Memnun olmadığınız, değiştirmek istediğiniz üreticiler konusunda ne yapıyorsunuz?

13- Türeticilerle doğrudan kurulan ilişkinin üreticilere katkısı nelerdir? Bu durumun üreticinin çalışmasına/üretimine etkileri var mıdır? Eğer türeticiyseniz üreticilerle doğrudan ilişki kurmak size ne tür katkılar sağlıyor?

14- Üreticilerin desteklenmesi ve ellerinde olmayan nedenlerden kaynaklanan zararlar söz konusu olduğunda nasıl bir dayanışma sergiliyorsunuz? (Malzeme eksikliği, alet onarım, hırsızlık vb.)

15- Üretici ve türetici ağını genişletmek için neler yapıyorsunuz? Üreticilere nasıl ulaşıyorsunuz?

16- Üreticiler, gıda topluluğu sürecinde hangi zorluklarla karşılaştı ve bu zorlukların üstesinden nasıl geldi? Türeticiler, gıda topluluğu sürecinde hangi zorluklarla karşılaştı ve bu zorlukların üstesinden nasıl geldi?

17- Kendi gıda topluluklarını kurmak isteyen diğer insanlarla paylaşmak istediğiniz herhangi bir şey var mı?

18- Gıda topluluğunuz Covid-19 sürecini nasıl geçirdi?

MedCaravan Görüşme Formu

TOPRAK ONARIMI / SU YÖNETİMİ

Projenin tanıtımı, amaçları hakkında bilgilendirme.

Kimlik

1. Görüşme tarihi ve yeri:
2. Bilgi toplama aracı: (Fotoğraf - Video Kamera - Ses kayıt- Not)
3. Ad-Soyad:
4. Cinsiyet:
5. Doğum tarihi:
6. Çiftliğin coğrafi konumu, yükseklik vs. bilgisi:
7. Çiftliğin büyüklüğü, (Kaç dönüm, hayvan sayısı):
8. Kaç kişinin çalışıyor, belirli görevler, iş bölümü:
9. Çiftlik ne yapar/üretir? Diğer faaliyetler nelerdir?
10. Kaç yıldır çiftçilik yapıyor, çiftlik ne zamandan beri faaliyettedir?
11. En yakın köy/kasaba ne kadar uzaklıkta, çalıştığınız en yakın köy/kasaba hangisi?

SU YÖNETİMİ

1. Hangi tarım yöntemini kullanıyorsunuz ya da hangi uygulamalara yakın hissediyorsunuz? Biyodinamik, permakültür vb.
2. Neden bu yöntemi benimsediniz?)
3. Bu uygulamaların ilkelerini sadece çiftlik/tarlalarda mı uyguluyorsunuz yoksa daha geniş bir anlamda günlük yaşamınızda da uyguluyor musunuz?

Uygulamalar

1. Toprağı onarmak/beslemek için ne tür uygulamalar yapıyorsunuz?
2. Ne kadar süredir uyguluyorsunuz? Ne zaman başladınız?
3. Kimden/nereden öğrendiniz?
4. İklim değişikliğinin neden olduğu ani hava değişimleri yüzünden toprağın durumunda bir değişiklik oldu mu? Mevsimsel değişiklikler var mı?

Teknikler

1. Ayrıntılar, teknik - Bitkiler (toprak örtücü bitkiler), yeşil gübre, toprak onarıcılar, kompost, mineraller... Ne tür sonuçlar aldınız?
2. Toprağınızı nadasa bırakıyor musunuz? Nasıl? Ne tür sonuçlar aldınız?
3. Münavebeli ekim yapıyor musunuz? Nasıl? Ne tür sonuçlar aldınız?

Su Yönetimi

1. Suyla ilgili şu andaki/devam eden sorunlar - iklim değişikliği nedeniyle son zamanda durum değişti mi? Nasıl değişti? Ne kadar süredir bu değişikliği yaşıyorsunuz?
2. Suyunuzu nereden alıyorsunuz? Kuyu, su tedarik ağı, şirket, kaynak, akarsu, yağmur suyu?
3. Suyunuzun kullanılabilir sağlıklı olduğundan emin misiniz? Tahlil yaptırdınız mı?

Uygulamalar

1. Kuralıklık ya da başka nedenlerle suya erişiminizin engellendiği durum(lar) yaşadınız mı? Çözebildiniz mi? Nasıl etkilendiniz?
2. Suya erişim / su varlığı / miktarı ürettiğiniz ürünleri, mahsulleri değiştirdi mi / değiştireceğini düşünüyor musunuz?
3. Su koşulları tarımsal uygulamalarınızı nasıl etkiliyor: Hem su azlığı hem de su fazlalığı açısından?

4. Suya erişiminizin azalması durumunda bunun ürün seçimi ve hasat rekoltesinin nasıl etkileyeceğini düşünüyorsunuz?
5. Su yönetimi konusunda başka yöntemler duyduunuz mu? Hangileri? Neden onları kullanmıyorsunuz?
6. Bölgenizdeki eski ve kayıp uygulamalar nelerdir? (duyduğunuz, ama ayrıntılarını bilmediğiniz)

Teknikler

1. Nasıl sulama yapıyorsunuz?
2. Özel su tutma teknikleriniz var mı? Keyline (dönüm hattı) tasarımı veya yağmur hasadı veya su toplama havuzu? Toprağın su tutma kapasitesinin artması için diğer ne tür teknikler kullanıyorsunuz?
3. Malçlama yapıyor musunuz? Nasıl bir malzeme ve yöntemle yapıyorsunuz?
4. Teraslama yapıyor musunuz? Nasıl? Teraslarda traktör kullanılamaması gibi sorunları nasıl çözüyorsunuz?
5. Teraslamada ekim, dikim, hasat, ot mücadelesi ve sulama konusunu nasıl çözüyorsunuz? Bu çabanız su tutmakta yardımcı oluyor mu?
6. Teraslamanın erozyona neden olduğu bir durum yaşadınız mı? Böyle bir durumu nasıl önlersiniz?

MedCaravan Görüşme Formu

TOHUM SAKLAMA / BİRİKTİRME

Projenin tanıtımı, amaçları hakkında bilgilendirme.

Kimlik

1. Görüşme tarihi ve yeri:
2. Bilgi toplama aracı: (Fotoğraf - Video Kamera - Ses kayıt - Not)
3. Ad-Soyad:
4. Cinsiyet:
5. Doğum tarihi:
6. Çiftliğin coğrafi konumu, yükseklik vs. bilgisi:
7. Çiftliğin büyüklüğü, (Kaç dönüm, hayvan sayısı):
8. Kaç kişinin çalışıyor, belirli görevler, iş bölümü:
9. Çiftlik ne yapar/üretir? Diğer faaliyetler nelerdir?
10. Kaç yıldır çiftçilik yapıyor, çiftlik ne zamandan beri faaliyettedir?
11. En yakın köy/kasaba ne kadar uzaklıkta, çalıştığınız en yakın köy/kasaba hangisi?

Toplama/Saklama

1. Hangi tür tohumları topluyorsunuz/saklıyorsunuz?
2. Tohumları nasıl saklarsınız/biriktirirsiniz?
3. Niye? (Saklıyorsa ve saklamıyorsa)
4. Tohum saklamayı nasıl öğrendiniz?

5. Tohumları ne kadar süre saklayabiliyorsunuz? Ekilmeden kaç yıl tutabiliyorsunuz?

6. Başka yöntemleri duyduunuz mu? Hangileri? Neden onları kullanmıyorsunuz?

7. Bölgenizdeki eski uygulamalar, kaybolan uygulamalar (duyduğunuz, ancak ayrıntılarını bilmediğiniz) var mı?

Takas

1. Tohum takası yapıyor musunuz? Hangi sıklıkta? Kimlerle?

2. Takas uygulamaları - Yerel tohum bankaları, kooperatifler (bu noktada bunu yapan başka insanlar hakkında bilgi alabiliriz.)

Tohum biriktirmiyorlarsa

1. Neden?

GÖRÜŞME DEĞERLENDİRME FORMU

Görüşme yapan kişinin adı ve soyadı:

Görüşme yeri:

Görüşme tarihi:

Görüşme yapılan kişinin adı ve soyadı:

Görüşme:

- Metodoloji, soru formları ve toplantı öncesi hazırlıklar hakkında yeterince bilgilendirildiniz mi? Paylaşabileceğiniz herhangi bir metodolojik zorluk yaşadınız mı?
- Görüşme yaptığınız kişiyle iletişiminiz nasıldı? Görüşme yapılan kişi soruları anlamada ve/veya yanıtlamada sorun yaşadı mı?
- Fotoğraf çektiniz mi ya da herhangi bir ses veya video kaydı aldınız mı? Bu konuda herhangi bir sorun yaşadınız mı?
- Görüşme yaptığınız kişiyle bir ek görüşmeye ihtiyaç duyuyor musunuz?
- Herhangi bir sorun yaşadınız mı ya da zorluk çektiniz mi? Neden? Bunların niteliğini açıklar mısınız?
- Görüşme ile ilgili eklemek istediğiniz bir şey var mı? Metodolojiyi geliştirmek için bir öneriniz var mı?

H.6. Teknoloji kullanımı için eğitim

Agroekoloji bilgisinin derlenmesi öncesinde ve sonrasında,

- özellikle teknoloji kullanımı konusunda ve/veya
- derlenen bilginin eksiklerinin tamamlanması (alanda çekilmiş bir fotoğraftan bitki analizi yapmak)

gibi konularda uzman desteğine ihtiyaç duyulabilir.

Derleme yapacak kişinin -eğer kullanacaksa- fotoğraf çekimi, ses ve/veya video kaydı, video editleme gibi teknolojilerin kullanımı konusunda temel bir eğitim alması gerekir.

MedCaravan için: Derlemeyi yapacak kişi bilgileri derleme sistemi için MedCaravan ekibine aktarma/gönderme konusunda bilgi sahibi olmalıdır.

Görüşme sonrası uygulamaların belgelenmesi ya da ulaşılamayan alanlarda da belgeleme yapılabilmesi için, çiftçilere, ziraat mühendislerine ya da gıda toplulukları üyelerine fotoğraf çekimi, video çekimi gibi konularda temel bir eğitim verilebilir.

Derleme planlaması sırasında hangi alanda uzman(lara) ihtiyaç duyulacağı ve ihtiyaç duyulan uzmanların bir listesini hazırlamak çalışmayı kolaylaştıracaktır.

Ses kaydı için öneriler ve ipuçları

Mikrofon: Kayıt için ayarı yapılmış iyi bir mikrofonunuz olduğundan emin olun ve yeni bir kayda başlamadan önce mutlaka tüm ekipmanınızı (ve pil vb. yedek ekipmanınızı) test ve sarj edin.

Yer: Mümkünse, ekipmanınızı kurabilmek için, kayıt yerini siz seçin.

Dış mekan: Dış mekanda veya halka açık yerlerde kayıt yapmaktan kaçının, ama buralarda kayıt yapıyorsanız, mikrofonunuzun kayıt etmesini engelleyen hiçbir şey olmadığından emin olun. Çevresel sesleri veya diğer kesintileri kontrol edebileceğiniz bir mekan seçmek sonuç için faydalı olacaktır.

İç mekan: İç mekanda kayıt yapıyorsanız mikrofonunuzun görülebilir bir yerde durduğundan ve kayıt yapmasını engelleyecek hiçbir şey olmadığından emin olun. Herkesin kayıt cihazına dokunmamasını gerektiğini bilmesini sağlayın.

Fotoğraf çekmek için öneri ve ipuçları

Kılavuz çizgileri: Kılavuz çizgilerini kullanmak fotoğraflarınızın daha dengeli olmasını sağlayacaktır. Daha iyi bir kompozisyon oluşturmanıza yardımcı olacak ve fotoğraflarınızın görüntüdeki dikey veya yatay çizgilere paralel olmasını sağlayacaktır.

Fotoğraf makinesi ya da telefonunuzdaki isteğe bağlı GRID (KILAVUZ) seçeneğini açın: Belirlediğiniz özneyi/konuyu aşağıdaki örneklerde olduğu gibi fotoğraf karesinin ortasına ya da yan çizgilerin üzerine getirin.

Özne/konu kılavuz çizgilerinin soluna ya da sağına yerleştirilmiştir.

Özne/konu kılavuz çizgilerinin ortasındadır.

Dijital zoom: Görüntünün çözünürlüğünü azalttığı ve el hareketlerinin etkisini artırdığı için dijital zoom kullanmaktan kaçının.

Işık: İç mekanda fotoğraf çekerken düzgün aydınlatılmış mekan kullanın. Odaya mutlaka kameranın objektifinden bakın ve ışığı test etmeye biraz zaman ayırın. Dış mekanda çekim yaparken güneşi arkanıza alın.

Pozlama: Odağı fotoğrafını çektiğiniz nesne/kişiyi sabitlemek için ekrana dokunun, böylece görselleriniz karanlık çıkmayacaktır.

Görüntü: Mümkünse sabit bir fotoğraf için ellerinizi kullanmamaya çalışın. Titrek bir görüntü olmaması için tripod kullanın. Ayrıca fotoğrafı çektiğiniz yöne dikkat edin; kişilerin portresini ve, yatay bir bağlamda olsa dahi, uzun ve geniş nesneleri çekmek için dikey çekim, diğer durumlarda yatay çekim yapın.

Video kaydı için öneriler ve ipuçları

Işık: Kayıt için iyi aydınlatılmış bir oda kullanın. Odaya mutlaka kamera objektifinden bakıp ardından birkaç deneme çekimi yapın. Dış mekanda çekim yaparken güneşi arkanıza alın.

Ses: Pek çok mekan sesin yüksek ya da ekolu çıkmasına sebep olur. Sesi test edin. Ses kötüyse iyi bir mikrofon kullanın. Mikrofon kullanırken mikrofonun etraftaki gürültünün çoğunu kaydedeceğini aklınızda bulundurun, dolayısıyla kayıt sırasında çevrenizin sessiz olmasına özen gösterin.

Görüntü: Sabit bir video çekebilmek için elde çekim yapmamaya çalışın. Mümkünse, titrek bir görüntü almamak için tripod kullanın.

Video çekimi: Yatay çekim yapın, Yatay ekran boyutları standard film karesi (1920x1080) ile aynıdır. Yatay çekim, dikey çekime göre daha profesyonel bir çıktı verecektir.

Görüşülen kişinin tanıtımı: Görüşülen kişilerin önce adını, soyadını ve nerede yaşadığını kameraya söylemelerini isteyin. Bu, bilgiler derleme ve arşivleme yaparken yardımcı olacaktır.

Görüşmeleri çerçevelemek: Kayda aldığınız kişilerin başının her zaman (hem otururken, hem de ayakta iken) ekran çerçevesinin içinde olmasını sağlayın. İki kişinin konuşmasını kaydediyorsanız, her iki kişi de her zaman kameranın görüş alanında olsun.

Kılavuz çizgileri: Kılavuz çizgilerini kullanmak fotoğraflarınızın daha dengeli olmasını sağlayacaktır. Daha iyi bir kompozisyon oluşturmanıza yardımcı olacak ve fotoğraflarınızın görüntüdeki dikey veya yatay çizgilere paralel olmasını sağlayacaktır.

Fotoğraf makinesi ya da telefonunuzdaki isteğe bağlı GRID (KILAVUZ) seçeneğini açın: Örneyi/konuyu, aşağıdaki örneklerde olduğu gibi, fotoğraf karesinin ortasına ya da yan çizgilerin üzerine getirin.

Dinamik çekimler: Profesyonel kameraman değilseniz, görüşülen kişiyle beraber yürürken çekim yapmayın. Yürürken çekim yapmak hem ses kalitesi hem de çerçeveleme açısından zordur.

Zoom: Görüşme yaparken zoom yapmaktan kaçının.

Alan, nesne ve doğa çekimleri: Bu tür çekimler için gerekli olmadığı sürece zoom in, zoom out, pan (kamerayı yatay olarak hareket ettirmek ya da tilt (kamerayı dikey olarak hareket ettirmek) gibi kamera hareketlerini kullanmayın. Kullanmanız gerekiyorsa, hızlı zoom ve pan yapmayın.

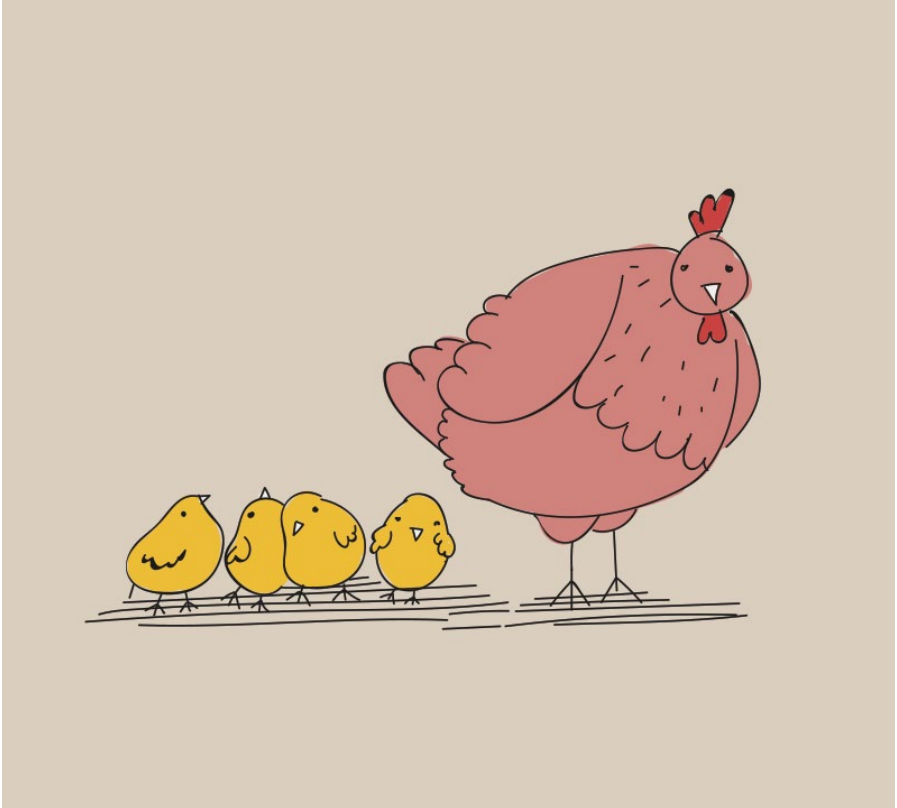

I. YOL HARİTASI VE TAKVİM OLUŞTURMA

Böyle bir derleme projesi için (genelde etnografik bir çalışmada) dört mevsim/bir yıllık bir araştırma/derleme tasarısı yapılır. Bu konuda işlem basamakları şöyledir:

- Derleme öncesi hazırlıklar
- Alanda verilerin derlenmesi (bu da ön çalışma, derleme ve eksiklerin giderilmesi şeklinde birden fazla aşamalı hale getirilebilir)
- Verilerin istenilen ortama aktarılması
- Yayımlanması

Takvimi de bu işlem basamakların üstüne yapabiliriz.

J. DERLENEN BİLGİLERİN DÜZENLENMESİ

J.1. Derlenen bilgilerin düzenlenmesi

Görüşmeyi yapanlar, bilgilerin düzenlenmesi için notları ve kayıtları teslim edecektir. Derlenen bilgilerin düzenleme sürecini kolaylaştırmak için bir tablo oluşturulabilir ve bu tablo derlenen bilgilerle ilgili öncelikleri belirlemek ve bir araya getirilmelerini sağlamak için bölümlere ayrılabilir.

Derlenen bilgilerin yazılması ve düzenlenmesi sürecinde doğabilecek soru işaretlerini açıklığa kavuşturabilmek için düzenlemeden sorumlu kişilerin, görüşmeleri yapan kişilerle kolay iletişim kurmaları önemlidir. Bilgi toplama hedeflerine göre minimum bilgi toplayan kişi ve görüşme sayısı belirlenmelidir.

MedCaravan'a Özel: Görüşmeleri yapanlar, MedCaravan projesinin her bir ortağına daha sonra üzerinde çalışılacak notları ve kayıtları teslim edecektir. Derlenen bilgilerin yazılması ve düzenlenmesi sürecinde doğabilecek soru işaretlerini açıklığa kavuşturabilmek için MedCaravan ekibinin görüşmeleri yapanlarla kolay iletişim kurması önemlidir. Derlenen bilgilerin düzenlenmesi sürecini basitleştirmek için kategorize edilen/belli başlıklarda toplanabilen bilgilerin yer aldığı bir tablo oluşturulacaktır.

Girişim/Kişi adı:

KONU: Tohum saklama / Su yönetimi/Toprak onarımı / Gıdaya erişim / Toplulukla ilişkiler / Gıda toplulukları

GENEL BİLGİLER

Ülke:

Strateji (varsa; örneğin bir belediye, bir çiftlik, bir gıda topluluğu ya da bir kooperatif tarafından uygulanan...)

Bulunduğu bölgenin özellikleri (kent, kırsal, kıyı, iç bölge):

Nüfus yoğunluğu:

Paydaşlar:

Kısa tanıtıcı bilgi:

Karşılaşılan sorunlar ve çözümler:

EK: Örnek düzenleme tablosu

Her ülkedeki minimum bilgi toplayan kişi sayısı - 3

Her bilgi toplayıcı tarafından ideal görüşme sayısı - 5

J.2. Derlenen bilginin gözden geçirilerek tasnif edilmesi

Derlenen bilginin eksiklerinin belirlenmesi:

- Anlatılan bilgilerin uygulanabilir yeterlilikte olup olmadığının belirlenmesi
- Eksikler eğer mümkünse kaynağına geri dönölüp sorulabilir ya da daha sonra yapılacak görüşmelerde sorulabilecek konular halinde not alınabilir.
- Örneğin tarhana yapımının anlatılırken tarhana otunun özellikleri konusunda bilgi eksikliği vardır, fotoğrafı eklenebilir, gibi...

Derlenen bilginin tasnifi, yayınlanacağı mecra ve formata göre değişebilir. Örneğin bilgiler bir sözlük formatında yayımlanacaksa tasnifi, söz konusu sözlüğün formatına göre yapılır. Ya da Youtube kanalında yayımlanacak bir belgeselse görüşmeler konu başlıklarına ayrılarak kurgulanıp, monte edilebilir.

DERLENEN BİLGİLERİN DÜZENLENMESİ TABLOSU

Initiative/Person Girişim/Kişi	Vivó Mercado*
Topic Başlık	LSPA Gıda Toplulukları
CONTEXT BAĞLAM	
Ülke	Portekiz
Strateji	Belediye
Bulunduğu Bölgenin Özellikleri	Kentsel, Kıyı
Nüfus Yoğunluğu	Orta/yüksek - yaz mevsimi boyunca
Paydaşlar	Belediye/çiftçiler
Kısa Açıklama: Katılımcıların üç farklı kategoriye ayrıldığı yerel haftalık üretici pazarı: organik sertifikalı, onaylanmış ve konvansiyonel. Lagos Belediyesi'nin desteğiyle gayri resmi bir çiftçi/üretici ağı tarafından düzenlenen bir pazardır. Onaylanmış kategorisi, küçük ölçekli konvansiyonel çiftçilerin, organik sertifikalı çiftçilerin desteğiyle uygulamalarını geliştirmelerini desteklemek amacıyla oluşturulmuştur.	
Karşılaşılan sorunlar: Çiftçiler arasında kutuplaşma	
Olası Çözümler: Tüm paydaşları dahil etmek, tüm paydaşların (konvansiyonel, organik ve Vivo' onaylı çiftçiler) daha fazla katılımı, birlikte çalışmanın yollarını bulmak, ortak bir yol inşa etmek ve bunu sürdürmek - bu ortak yola ulaşmak ve bu yolu desteklemek için yöntemler bulmak. Örnek: Ürün dağıtımını yöneten (çiftçilerce planlanıp organize edilmiş) bir kooperatifin oluşturulması	

* Bu, düzenleme tablosunun kullanımına dair Portekiz'den bir derleme örneğidir.

Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği İzmir, 28-29 May 2022

MedCaravan projesi için bilgi derleme faaliyetimizi yürütmek üzere İzmir'deki bir gıda topluluğunun dağıtım gününe katılmaya karar verdik. Derlemenin odağı, MedCaravan projesinin ortak konusu olan gıda topluluklarının işleyişiydi.

Derleme yapmak için İzmir'deki Gediz Ekoloji Topluluğu'nun (GETO) dağıtım gününü seçtik. İzmir, Türkiye'de geniş ve aktif bir gıda topluluğu ağına sahip bir şehir olup buradaki gıda toplulukları birbirleriyle iyi bağlantılara sahipler. GETO, İzmir'deki gıda topluluklarının en kalabalığı ve GETO'nun hem üretici hem de tüketici üyeleri çok aktif katılım gösteriyor.

Üreticilerin tüketicilere siparişlerini teslim ettiği dağıtım günü, hem tüketicileri hem de çiftçileri bir araya getirmesi sebebiyle derleme yapmak için iyi bir olanak sunar. Dağıtım günü gıda alışverişinden fazlasıdır, aynı zamanda bilgi alışverişi ve iletişim için de bir fırsattır. Üreticiler ve tüketiciler bir araya gelerek sohbet eder; istekler, beklentiler, eleştiriler ve öneriler dile getirilir ve tartışılır.

Buğday'ın dört kişilik MedCaravan bilgi derleme ekibi, bir kafede yapılan dağıtım sırasında hem üreticilerle hem de tüketicilerle görüşme fırsatı buldu. Bu görüşmeler sırasında dağıtımı gözlemleyerek yazılı ve görsel olarak belgelediler. Üretici ve tüketicilerle soru formlarını kullanarak görüşmeler yaptılar. Dağıtım gününde gıda topluluğu üyelerini gözlemlemek, üyelerin arasındaki diyaloglara tanık olma ve doğru soruları sorma fırsatı sundu. Derlemeciler, topluluğun en deneyimli ve aktif üretici ve tüketicileriyle görüşmeler yapmaya özen gösterdi.

Etkinlikten bir gün önce, derleme ekibi toplanarak rehberi ve soruları gözden geçirdi. Bu gözden geçirme ve planlama, ekibi hem ertesi günkü görüşmelere hazırladı, hem de görüşmeler sırasında karşılaşılabilecekleri sorunlar hakkında ortak bir anlayış geliştirmelerini sağladı.

Dağıtımın ardından ekip, GETO'nun yanı sıra İzmir'de bulunan başka üç gıda topluluğunun (Originn, BİTOT, Homeros) üretici ve tüketicileriyle, hem gıda topluluğu üreticisi hem de bir WWOOF çiftliği olan Fadime Zülfikargil'in çiftliğinde bir araya geldi. Derlemeciler, bu topluluklardaki üreticiler ve tüketicilerle gıda toplulukları hakkında tartışma ve sohbete devam ettiler. Dört görüşmeciyi, hem dağıtım sırasında

hem de sonrasında çiftlikte gıda toplulukları hakkında toplam 17 üretici ve tüketicisiyle görüştü.

İki gün süren etkinlik sonucunda görüşmeciler bir gıda topluluğunun dağıtım sürecini gözlemledi, dağıtıma katılan üretici ve tüketicileri belgeledi, üreticinin çiftliğini ve faaliyetlerini gözlemleyerek deneyimlerini derledi ve farklı gıda topluluklarının yapısı, ilişkileri ve işleyişi hakkında bilgi edindi.

Derleme sürecine dahil olan katılımcılar, bu şekilde bir araya gelmenin çok yapıcı olduğunu ve mülakat sorularının onlara bu konular üzerinde düşünme ve tartışma fırsatı sağladığını belirtti.

Görüşmeler tamamlandıktan sonra derleme ekibi bir değerlendirme toplantısı yaptı. Daha sonra görüşmeler yazıya döküldü ve paylaşılmak üzere kısa videolar hazırlandı.

Gıda toplulukları üreticisi Fadime Zülfikargil'in çiftliğinde üreticiden tüketiciye aracsız erişim konusunda bilgilenme toplantısı. Foça, İzmir.

Gediz Ekoloji Topluluğu dağıtımı. Bostanlı, İzmir.

Gediz Ekoloji Topluluğu ürün dağıtım gününde üreticilerle görüşmeler yapıldı. Bostanlı, İzmir.

Portekiz’de Bilgi Karavanı - Lagos ve Mértola Rotası 13 - 14 Haziran 2022

Bilgi Kervanı, Lagos (güneybatı Portekiz) ve Mértola (güneydoğu Portekiz) Belediyeleri ile ortaklaşa organize edildi. Bu iki belediye, yerel, sürdürülebilir gıda sistemlerini teşvik eden çalışmaları nedeniyle davet edildi. Lagos Belediyesi haftalık üretici pazarı *Vivo Mercado*’yu desteklemektedir.

Bu pazarda katılımcılar üç kategoriye ayrılır: Sertifikalı organik, sertifikasız organik ve konvansiyonel. Sertifikasız organik kategorisi, uygulamalarını iyileştirmek için organik sertifikalı üreticilerle birlikte çalışan küçük ölçekli konvansiyonel çiftçileri kapsar. Bu, Katılımcı Onay Sistemi’nin (KOS) uygulanmasına yönelik ilk adımdır. Mértola Belediyesi, çiftçiler, yerel işletmeler, dernekler ve sosyal destek kurumlarının yerel bir gıda sistemi oluşturmak için çalıştığı gayriresmi bir ağın parçasıdır. Bu yerel gıda sistemi, katılımcı yönetim yoluyla yerel üretimi ve tüketimi teşvik etmek için tasarlanmıştır.

Bilgi Kervanı’nda ilk hedefimiz, Bilgi Derleme İçin İyi Uygulama Kılavuzu’nu sunmak ve uygulamaktır. Bununla birlikte, deneyim paylaşımı ve ağ oluşturma için bir fırsat yaratmayı da amaçladık, bu nedenle 13 ve 14 Haziran 2022 tarihlerinde iki günlük bir rota düzenledik. Her belediyede, üç çiftçi/yetistirici, iki yerel yönetim temsilcisi ve agroekolojiyle ilgili çalışan yerel derneklerin iki üyesini davet ettik. Rota boyunca sebze bahçelerini ve çiftlik deneyimlerini de ziyaret ettik ve katılımcıların kendi bölgelerinde karşılaştıkları zorlukları öğrendik. Bu zorluklar arasında su yönetimi, toprak verimliliği ve topluluğun yerel gıda sistemlerine katılımı yer alıyor. Ayrıca geliştirilen stratejiler hakkında bilgi toplamak için bir odak grubu çalışması yaptık ve bu zorlukların üstesinden gelmek için planlar oluşturduk. Son olarak, bu etkinlik, ortaklıkların önemi üzerinde düşünmek ve uzun vadeli ve etkili çözümler bulmak için bir fırsat yarattı.

1. Joaquim Braz'ın Lagos'taki üretim alanına ziyaret - Vivo' Mercado Üyesi

2. Mértola'daki Horta da Malhadinha ziyareti

3. Katılımcıların grup fotoğrafı

K. DERLENEN VE TASNİF EDİLEN BİLGİNİN YAYINLANMASI VE KULLANIMI

K.1. Derlenen bilginin kullanılacağı medyanın/platformun belirlenmesi

Bilgilerin yayınlanması ve hedef kitleye ulaşması konusunda ihtiyaç duyulan araç, teknoloji ve uzmanlıkları önceden belirlemek gerekir.

Alandan görüşmeler yoluyla toplanacak ya da kaynak taraması yoluyla derlenecek bilgileri paylaşma/yayma/yayınlama sırasında kullanacağınız teknolojiyi belirlemek görüşmeler sırasında hangi araç ve teknolojilerin kullanılacağı sorusunun yanıtını da etkiler.

Yayınlama

Basılı yayınlar ve medya; elektronik bülten dergi, kitap gibi elektronik yayınlar; sosyal medya; podcast yayınları; radyo; TV; sinema; billboardlar; afiş ya da posterler; zoom, webinar gibi online etkinlikler; konferans, seminer, çiftçi buluşmaları gibi yüz yüze organizasyonlar vs.

Örneğin; hedef kitleye video görsellerinin ulaşmasını istiyorsak ve bunu sosyal medya ya da youtube kanalıyla yapacaksak, yapılacak montaj ve kurgunun da bu mecralarda yayımlanmaya uygun olması gerekir.

K.2. Bilginin yayınlanması aşamasında dikkat edilecek hususlar

- Görüşmenin yeri, tarihi ve görüşmeyi yapan kişinin adı belirtilmelidir.
- Görüşülen kişinin -iznine bağlı olarak- ismi, doğum yeri, yılı, eğitimi ve yaşadığı yer belirtilmelidir.
- Derlenen bilgi edit sürecinden geçirilirken yer, bitki, ürün, uygulama, kapkacak vs. için kullanılan yerel isimlerin doğru bir şekilde aktarıldığından emin olunmalıdır.
- Bilginin anlaşılır olması ve yaygınlaşabilmesi için herkes tarafından bilinmeyen yerel adlandırmaların açıklaması / karşılığı belirtilmelidir.
- Bilginin yayımlandığı, paylaşıldığı mecrada, o ülkede geleneksel bilginin fikri mülkiyet hakkının korunmasına dair yasal bir uygulama olmasa dahi, bu bilgilerin ticari kar amacıyla paylaşımına açık olmadığı ifade edilmelidir.

K.3. Derlenen bilginin belirlenen medyaya aktarımı

- Bilginin nasıl aktarılacağına dair format belirlenmelidir.
- Eksik materyalin medyaya aktarımında dikkat edilmelidir. Derlenen bilgide bazı eksiklikler belirlendiyse tamamlanması için kaynağa geri dönüp sorulabilir. Ya da başka bir kaynaktan (örneğin sözü edilen bitkinin fotoğrafı) bu eksik tamamlanabilir.
- Agroekolojik uygulamalara katılımı artırmak, yaygınlaşmasını sağlamak ve konunun daha iyi anlaşılmasını sağlamak için iyi uygulama örnekleri belirlenebilir. Pek çok insan onları anlamıyor ve bu nedente bu sürece katılmıyor. Oysa yapılabilir, uygulanabilir olduğunu gördüklerinde daha cesur ve girişimci olabiliyorlar. Ve hatta bu durum derlenen bilgilerin aktarıldığı medyanın dinamik hale gelmesine, oradaki bilgilerin güncellenmesinde interaktif bir olanağa yol da açabilir.

AGROEKOLOJİ BİLGİSİNİ DERLEMEK İÇİN İYİ UYGULAMA REHBERİ

Derleyiciler için Özet

Genel Prensipler	• Bir bölgeden derlenecek bilginin ilk ve öncelikli faydalanıcıları öncelikle o bölge insanı olmalı. • Derlenen geleneksel bilgi doğayla uyumlu olmalı. • Geleneksel bilgi yaşayan ve gelecekte de uygulanabilir araçları ve malzemeleri kullanmalı. • Geleneksel bilgi, başka ekosistemlerde uygulanması sorun yaratabilecek yerel özellikler taşıır. • Geleneksel bilginin kültürel bütün içindeki yeri tespit edilmeli. • Derleyiciler titiz olmalı ve kaydedecekleri bilginin asıl kaynağını mutlaka bulmalı. • Kültürün değişken ve esnek doğası sebebiyle mevcut agroekoloji bilgisi, deneyimleri ve yenilikler dikkate alınmalı. • Halk ilaçları reçeteleri gibi muhtemel riskler göz önünde bulundurulmalı. • Derlenen agroekoloji bilgisi değerlendirilmeli ve gözden geçirilmeli.
Hedef gruplar	• Çiftçiler, üreticiler ve kırsal topluluklar • Ziraat tekniker ve mühendisleri • Ziraat eğitimcileri, araştırmacılar, gıda toplulukları ve üreticiler • Kent bostancıları ve hobi bahçecileri • Konuyla ilgili ulusal ve uluslararası kurumlar, kolektifler, topluluklar, politika yapıcılar, karar vericiler ve kamuoyu
Bilgi kaynaklarının tespiti	Bu bilgiyi kullanan gerçek kişiler: 1) Agroekolojik üretim deneyimi olup bu bilgi ve deneyimi paylaşmaya istekli agroekolojik üreticiler ve agroekoloji uzmanları 2) Gıda üretimi süreçlerinde doğayla iş birliği yapan / etkileşen / doğayı koruyan kişiler 3) İletişimde olduğunuz çiftçi ve uzmanlar 4) Geçmişte yapılmış ve günümüzdeki derlemeleri konu alan basılı, görsel ve işitsel malzeme
Bilgi kaynaklarının bulunduğu yerlerin belirlenmesi	• Derleme yapacağımız başlıkta bilgi sahibi kişilerin yaşadığı ve Akdeniz bölgesinin coğrafi ve iklim özelliklerini gösteren bölgelerin bir listesini oluşturun ve bu bölgedeki kişilerle iletişim kurun. • Agroekolojik üretim yapılan, özellikle de üretim yöntemleri çevre için belirgin bir değere ve toplum üzerinde olumlu etkiye sahip yerler. Yoğun ve sanayileşmiş alanlarda varlığını sürdüren agroekoloji deneyimlerinin olduğu yerler de olabilir. NOT: Bu bölgelere erişim dikkate alınmalı ve değerlendirilmelidir.

Derlemeyi yapacak kişiler	• Çiftçiler, üreticiler, tüketiciler, çiftçilerle iletişim halindeki gıda toplulukları üyeleri, agroekoloji uygulamaları yapan ziraat tekniker ya da mühendisleri. • Kırsal yaşam kültürü / agroekoloji bilgisi hakkında genel bilgisi ve mümkünse az da olsa deneyimi olmalı. • Derleme ve görüşme araç ve teknikleri hakkında bilgi sahibi olmalı. • Görüşme yapılan kişinin hakları ve görüşmecinin sorumlulukları konusunda bilgi sahibi olmalı. • İletişim becerileri ve empati duygusu gelişmiş olmalı. • Seyahat engeli olmamalı ve seyahat etmeye istekli olmalı. • Bu konuda çalışma yapmaya istekli (görüşme yapılacak kişileri motive etme konusunda hevesli) olmalı. • Dil becerilerine sahip olmalı / yerel dili bilmeli (özellikle yaygın olmayan kültürler, diyalektler söz konusu olduğunda). • Derlemenin yapılacağı yerin/bölgenin hikayesini bilmeli; gerekirse önceden belgelenebilir. • Görüşmenin içeriğini, projenin amacını ve görüşmenin odağını çok iyi bilmeli. • Görüşme yapılan kişinin şüphelerini, kafa karışıklığını ve endişelerini giderebilmeli.
Görüşmeler için önemli kurallar	• Derleyiciler, Soru Formu'yla birlikte bu Derleyiciler İçin Özet belgesini ya da Derleme için İyi Uygulamalar Rehberi'ni kullanabilir. • Sorulara başlamadan önce, görüşmenin planı belirlenmeli. • Görüşmenin başından sonuna kadar girilen iletişimde dürüst olunmalı, görüşülen kişi bilgi almak amacıyla yanıltılmamalı. • Yerel halkın hassasiyetleri dikkate alınmalı. Örneğin, kıyafet konusundaki hassasiyetler, kullanılan üslup, yaklaşım vb. • Görüşmeci, görüşme sırasında kaçınılmaz olarak sürprizlerle karşılaşacağının farkında olmalı. • Görüşmeden önce bazı soruları göndermek faydalı olabilir. • Görüşmenin yazılı bir kopyası görüşme yapılan kişiye gönderilmeli, böylece görüşülen kişi yorumlarını iletebilir ya da bilgi/bağlam ekleyebilir. Soru formu: Görüşmeci, görüşme sırasında açık fikirli olmalı ve soru formunu ve görüşme rehberini katı bir şekilde takip etmek yerine kültürel ve bölgesel durumları dikkate almalı. Bu nedenle de görüşmeciler, görüşmenin konu sırasını takip etmeyebileceğini ve ilgili başka konuların da ele alınabileceğini unutmamalı.
Derleme Araçları: Ses kayıt cihazları, fotoğraf makinesi ve video kamera	• Not kağıdı, kalem, tablet bilgisayar, ses kayıt aleti, fotoğraf makinesi ya da video kamera ile kayıt yapılabilir. • Görsel işitsel kayıtlar, agroekoloji bilgisinin derlenmesinde çok faydalıdır, ancak belirli kaynak ve beceri gerektirirler ve bu tür kayıtlar için görüşme yapılacak kişinin yazılı olarak rıza göstermesi gerekir.

	- Her ne kadar soru kağıdı hazırlansa da görüşmeler sırasında yapılacak gözlemlerin kayıt altına alınması ve alınan notlarda eksikler, yanlış anlamalar gibi durumlarda geri dönüp görüşmenin kontrol edilmesi son derece önemlidir. - Görüşmeci, görüşmeyi yürütmek için kullanılan teknolojiler hakkında temel eğitime sahip olmalıdır.
Görüşmeler için götürülecek materyaller	- Bilgilendirilmiş rıza/onam formu (birden fazla) - Görüşme rehberi kopyası (birden fazla) - Defter (yeterince sayfalı) ve kalemler (birden fazla kalem) - Sekreterlik (klipsli, sert altlık) - görüşmenin ayakta yapılması ihtimaline karşı - Ses kayıt cihazı (ya da ses kayıt uygulaması önceden kurulmuş bir cep telefonu) - Fotoğraf makinesi (ya da yeterli depolama alanı olan bir cep telefonu) - Video kamera (ya da yeterli depolama alanı olan bir cep telefonu) Not: Cep telefonunu / ses kayıt cihazını / fotoğraf makinesini / kamerayı görüşmeden önce şarj etmeyi ve yanınıza yedek batarya/ power bank/pil paketi almayı unutmayın.
Ses kaydı için öneriler ve ipuçları	- Mikrofon: Kayıt için ayar yapılmış, test ve şarj edilmiş iyi bir mikrofonla yedek ekipman (pil/batarya) - Dış mekan: Mikrofonunuzun kayıt etmesini engelleyen hiçbir şey olmadığından emin olun. Çevresel sesleri kontrol edebileceğiniz bir mekan seçin. Kesintilerden kaçının. - İç mekan: Mikrofonunuzun görülebilir bir yerde durduğundan emin olun. Mikrofonun kayıt yapmasını engelleyecek hiçbir şey olmamasını ve kimsenin kayıt cihazına dokunmamasını sağlayın.
Video kaydı için öneriler ve ipuçları	- Işık: Kayıt için iyi aydınlatılmış bir oda kullanın. Kayıttan önce mutlaka deneme çekimi yapın. Dış mekanda çekim yaparken güneşi arkanıza alın. - Ses: Çekimden önce sesi test edin. Çekim sırasında çevrenizin sessiz olmasına özen gösterin. - Görüntü: Mümkünse, titrek bir görüntü almamak için tripod kullanın.
Çekim için ipuçları	- Telefon kullanıyorsanız yatay çekim yapın. - Görüşme başladığında görüşülen kişilerin önce adını, soyadını ve nerede yaşadığını kameraya söylemelerini isteyin. - Görüşülen kişinin başının tamamının her zaman ekran çerçevesinde olduğundan emin olun. - Kılavuz çizgilerini kullanmak kaydın dengeli olmasını sağlar. Özneyi/ konuyu fotoğraf karesinin ortasına ya da yan çizgilerin üzerine getirin.

	● Görüşülen kişiyle beraber yürürken çekim yapmaktan (dinamik çekimden) kaçının. ● Görüşme yaparken zoom ve pan yapmaktan kaçının. ● Kayıt sırasında utangaç olmamaya çalışın. Bu, karşılıklı güvenle ilgilidir.
Fotoğraf çekmek için öneri ve ipuçları	● Kılavuz çizgilerini kullanmak kaydın dengeli olmasını sağlar. ● Dijital zoom yapmaktan kaçının (dijital zoom görüntünün çözünürlüğünü düşürür ve el hareketini arttırır). ● İç mekan çekimi yaparken düzgün aydınlatılmış mekan kullanın. Odaya önce kameranın objektifinden bakın. ● Dış mekan çekimlerinde güneşi arkanıza alın. ● Odağı fotoğrafını çektiğiniz nesne/kişiye sabitlemek için ekrana dokununuz. ● Titrek bir görüntü olmaması için tripod kullanın. ● Kişilerin portresini ve, yatay bir bağlamda olsa dahi, uzun ve geniş nesneleri çekmek için dikey çekim, diğer durumlarda yatay çekim yapın.
Yol Haritası ve Takvim Oluşturma	● Derleme öncesi hazırlık yapın. ● Alanda verilerin derlenmesi (ön çalışma, derleme ve eksiklerin giderilmesi şeklinde birden fazla aşama şeklinde yapılabilir) ● Verilerin istenilen ortama aktarılması ● Yayınlanma
Görüşmenin içeriği	Bölüm 1 Tanışma ● Görüşme sürecinin açıklanması ● Rıza formu imzalanmalı ya da görüşmenin kaydının başında rıza kaydı alınmalı. Görüşülen kişi haklarının ve paylaştığı bilgilerin URGENCI Merkezi'nde bulunacağını tamamen farkında olmalıdır. ● Görüşmenin ve/veya derlemenin yapıldığı yeri ve tarihi yazmayı unutmayın. ● Derleyicinin adı da eklenmelidir. ● Görüşülen kişinin bilgilerini (isim, doğum yeri ve tarihi, eğitim, meslek vb.) ekleyin. Bölüm 2 Ortak başlıklar tüm ortaklar için: ● Gıda toplulukları (Stratejiler, başarılar, karşılaşılan zorluklar,...) her ortağın tercihinine göre ● Tohum saklama ● Toprak onarımı/Su yönetimi ● Gıdaya erişim Bölüm 3 Özel başlıklar Her ortak tarafından hazırlanmış

Systematisation of the knowledge collected	● Derleyiciler, MedCaravan projesinin her bir ortağına daha sonra üzerinde çalışılacak notları ve kayıtları teslim edecektir. ● Derlenen bilgilerin yazılması ve düzenlenmesi sürecinde doğabilecek soru işaretlerini açıklığa kavuşturabilmek için MedCaravan ekibinin görüşmeleri yapanlarla yakın iletişim kurması önemlidir. ● Derlenen bilgilerin düzenlenmesi sürecini basitleştirmek için şu başlıkların yer aldığı bir tablo oluşturulmuştur: 1) Girişim/Kişi; 2) Başlık: Tohum saklama/Toprak onarımı/Su yönetimi/Gıdaya erişim/Toplulukla ilişkiler/Gıda toplulukları; 3) Bağlam: Ülke, Strateji, Bulunduğu Bölge/Bölge Özellikleri, Nüfus Yoğunluğu, Paydaşlar; 4) Kısa açıklama; 5) Karşılaşılan sorunlar ve çözümler
Derleme sayısı	● Her ülkedeki minimum derleyici sayısı - 3 ● Her derleyici tarafından ideal görüşme sayısı - 5 ● Mümkünse derleme iki kişi tarafından yapılmalıdır: Bir kişi gözlem yapmak için ve bir kişi de not tutmak için. Böylelikle bilgi kaybı önlenecektir.

